

Univerzita Karlova v Praze

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Mgr. Blanka Gruberová

**Copingové strategie se zaměřením na užívání alkoholu a jiných
návykových látek u jedinců s balbuties**

*Coping Strategies with a Focus on Alcohol and Other Addictive Substances
among Individuals with Stuttering*

Bakalářská práce

Vedoucí závěrečné práce: PhDr. Petr Novák

PRAHA, 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 10. 8. 2011

.....
Blanka Gruberová

IDENTIFIKAČNÍ ZÁZNAM

GRUBEROVÁ, Blanka. *Copingové strategie se zaměřením na užívání alkoholu a jiných návykových látek u jedinců s balbuties. [Coping Strategies with a Focus on Alcohol and Other Addictive Substances among Individuals with Stuttering]*. Praha, 2011. 79 s., 1 příloha. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN. Vedoucí práce PhDr. Petr Novák.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji PhDr. Petrovi Novákovi za odborné vedení bakalářské práce, poskytování cenných rad a materiálových podkladů. Dále děkuji Soukromé klinice LOGO v Brně a všem logopedům za spolupráci při vyplňování dotazníků.

Vysoká škola: Univerzita Karlova v Praze
Psychiatrická klinika, Centrum adiktologie

Fakulta: 1. lékařská fakulta
Školní rok: 2010/2011

ABSTRAKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno: Blanka Gruberová

Obor: Adiktologie

Rok imatrikulace: 2008

Vedoucí práce: PhDr. Petr Novák

Oponent: Mgr. Jaroslav Šejvl

Počet stran: 79

Název práce: Copingové strategie se zaměřením na užívání alkoholu a jiných návykových látek u jedinců s balbuties

Název práce v AJ: Coping Strategies with a Focus on Alcohol and Other Addictive Substances among Individuals with Stuttering

Abstrakt:

Pojetí: Stres je běžnou součástí života všech lidí. U jedinců s diagnózou balbuties se stres v komunikaci projevuje ve větší míře a je proto logické, že se daného stavu snaží zbavit či jej alespoň zmírnit. Jednou z možných strategií jeho zvládnutí je užívání návykových látek. Přestože mohou člověku přinést chvilkovou úlevu, rozhodně se nejedná o vhodný způsob.

Cíl: Cílem bakalářské práce je poskytnout informace o rozsahu zneužívání návykových látek u dětí ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties v České republice.

Metody: Při sběru dat pro bakalářskou práci jsem využila metodu anonymního dotazníku, který byl distribuován klinickým logopedům v rámci České republiky s prosbou o předání cílené skupině dětí. K získání dat byla použita česká verze mezinárodního dotazníku ESPAD.

Soubor: Výzkumný soubor tvořilo celkem 23 respondentů, kteří splnili všechna požadovaná kritéria (odpovídající věková skupina, úplnost vyplněného dotazníku, diagnóza balbuties).

Výsledky: Bakalářská práce byla pojata jako pilotní šetření. Na základě výzkumu potvrdila, že děti ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties experimentují či

experimentovaly s návykovými látkami, zejména s alkoholem. Z tohoto faktu lze vycházet při psaní magisterské práce, která by se zabývala účinky návykových látek na symptomy balbuties u dospělých jedinců.

Klíčová slova: Stres – coping – balbuties – návykové látky – ESPAD

Abstract:

Concept: Stress is a common part of life of all the people. Individuals with stuttering diagnosis are suffering from communication stress even much more, and it is therefore consequent that these individuals are struggling to eliminate this state, or at least mitigate it. One of the option, how to handle it, is addictive substances taking. Yet these substances may provide short-term relief, they are definitely not the right way.

Aim: Purpose of this Bachelor thesis is to provide all the information about the range of usage of addictive substances among children at the age from 15 to 16 with stuttering diagnosis in the Czech Republic.

Methods: The Method of anonymous application forms has been used while collecting the data. Application forms have been distributed among speech and language therapists with a plea of forwarding to target group of children. International version of ESPAD application form has been utilized for data-mining.

Complex: Subject of a study made up 23 respondents which fulfilled all the required criteria (appropriate age group, completeness of the application forms, stuttering diagnosis).

Results: Bachelor thesis has been considered as a pilot investigation. Based on the research, it has confirmed that children, at the age from 15 to 16 with stuttering diagnosis are attempting, or have attempted addictive substances, particularly the alcohol. This fact might be used as a foundation for Master thesis, which will consider effects of addictive substances on stuttering symptoms among adults.

Key Words: Stress – Coping – Stuttering – Addictive Substances – ESPAD

OBSAH

1	ÚVOD	8
	TEORETICKÁ ČÁST	9
2	STRES A JEHO ZVLÁDÁNÍ	9
2.1	STRES A ZÁTĚŽ	9
2.2	PŘÍČINY, PROJEVY, DŮSLEDKY STRESU A ZÁTĚŽE.....	11
2.3	ZPŮSOBY ZVLÁDÁNÍ STRESU – COPING	12
2.3.1	<i>Zvládání zaměřené na emoce, zvládání zaměřené na problém</i>	13
2.3.2	<i>Nebezpečné a poškozující strategie zvládání stresu</i>	13
3	VYBRANÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY A JEJICH ÚČINKY	15
3.1	ALKOHOL	15
3.1.1	<i>Důvody pití alkoholu</i>	16
3.2	TABÁK	17
3.2.1	<i>Důvody kouření cigaret</i>	18
3.3	KONOPNÉ DROGY	20
4	BALBUTIES	21
4.1	TERMINOLOGIE	21
4.2	ETIOLOGIE.....	21
4.3	VÝSKYT	24
4.4	SYMPTOMATOLOGIE.....	25
4.4.1	<i>Dysfluence</i>	26
4.4.2	<i>Nadměrná námaha</i>	27
4.4.3	<i>Psychická tenze</i>	27
4.5	BALBUTIES, STRES A COPING	28
	VÝZKUMNÁ ČÁST	30
5	PROJEKT VÝZKUMU	30
5.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	30
5.2	HYPOTÉZY	30
5.3	POPIS ZVOLENÉHO METODOLOGICKÉHO RÁMCE A METOD	31
5.3.1	<i>Zvolený typ výzkumu</i>	31
5.3.2	<i>Výzkumný vzorek</i>	31
5.3.3	<i>Způsob sběru dat</i>	31
6	FINÁLNÍ PODOBA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	33
7	ETICKÉ ZÁSADY	34
8	VÝSLEDKY PILOTNÍHO ŠETŘENÍ	35

8.1	VOLNOČASOVÉ AKTIVITY	35
8.2	ALKOHOL	37
8.2.1	<i>Dostupnost alkoholických nápojů</i>	37
8.2.2	<i>Frekvence užívání alkoholických nápojů</i>	38
8.2.3	<i>Frekvence užívání jednotlivých druhů alkoholických nápojů v posledním měsíci</i>	41
8.2.4	<i>Poslední užití alkoholu (před kolika dny)</i>	43
8.2.5	<i>Druh alkoholického nápoje při poslední příležitosti</i>	44
8.2.6	<i>Míra opilosti při posledním užití alkoholických nápojů</i>	45
8.2.7	<i>Nákup alkoholických nápojů v obchodě za poslední měsíc</i>	46
8.2.8	<i>Nákup a konzumace alkoholických nápojů v hospodě za poslední měsíc</i>	48
8.2.9	<i>Konzumace většího množství alkoholu (pět a více sklenic alkoholu za sebou při jedné příležitosti) za poslední měsíc</i>	49
8.2.10	<i>Frekvence opilosti</i>	50
8.2.11	<i>Věk prvního užití alkoholického nápoje</i>	52
8.2.12	<i>Možné důsledky užívání alkoholu</i>	54
8.2.13	<i>Důsledky užívání alkoholu</i>	58
8.2.14	<i>Názory na riziko škodlivosti alkoholu</i>	62
8.3	CIGARETY	64
8.3.1	<i>Dostupnost cigaret</i>	64
8.3.2	<i>Celoživotní frekvence kouření cigaret</i>	65
8.4	DALŠÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY	66
9	DISKUSE	67
10	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	72
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	75
	SEZNAM TABULEK	76
	SEZNAM GRAFŮ	77
	SEZNAM PŘÍLOH.....	79

1 Úvod

Na základě skutečnosti, že jedinci s balbuties prožívají každý den nepříjemný stav napětí spojený s komunikací, je logické, že se daného stavu snaží zbavit či jej alespoň zmírnit. Jednou z možností k dosažení kýženého stavu se poté může stát užívání alkoholu či jiných návykových látek.

Hlavním důvodem, proč jsem si zvolila téma „Copingové strategie se zaměřením na užívání alkoholu a jiných návykových látek u jedinců s balbuties“, je můj zájem o tuto oblast. V současné době pracuji jako logoped ve zdravotnickém zařízení a během své praxe se setkávám s dětmi s diagnózou balbuties. Tato problematika je považována za jedno z nejtěžších narušení komunikační schopnosti vůbec.

V průběhu studia odborné literatury jsem navíc dospěla k názoru, že v logopedické ani adiktologické literatuře není dostatečně zpracována tematika věnující se problematice užívání návykových látek u jedinců s balbuties. Ve své práci jsem se na tuto oblast zaměřila.

Cílem bakalářské práce je tedy poskytnout informace o rozsahu zneužívání návykových látek u dětí s diagnózou balbuties. Výsledný profil závažnosti identifikovaných problémů nám umožní lepší porozumění potřebám dětí s balbuties a vytipování těch oblastí, na které by mělo směřovat preventivní působení. Zjištěné výsledky budou sloužit jako podklad k zamýšlené magisterské práci, která by se zabývala kvalitativní analýzou účinků návykových látek na symptomy koktavosti. Celá práce je tedy pojata jako pilotní studie, při které vyjdu ze studie ESPAD realizované v roce 2007 v rámci celé České republiky.

Práce je členěna na dvě hlavní části – teoretickou a výzkumnou. Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly. První kapitola se zabývá stresem a jeho zvládáním. Ve druhé kapitole je věnována pozornost vybraným návykovým látkám včetně popisu jejich účinků. Třetí kapitola přibližuje problematiku balbuties. Na část teoretickou navazuje část výzkumná, ve které je popisován vlastní výzkum doplněný o statistické přehledy (tabulky a grafy).

TEORETICKÁ ČÁST

2 Stres a jeho zvládání

V této kapitole se pokusím vysvětlit základní pojmy užívané v odborné literatuře zabývající se problematikou stresu a jeho zvládání. Zaměřím se na příčiny, projevy a důsledky stresu, zátěže a popíšu možné způsoby zvládání stresu.

2.1 Stres a zátěž

Nejrůznějšími zátěžovými situacím a stresu nás dnešní doba vystavuje každý den, proto není překvapující, že se této problematice věnuje tolik pozornosti. Je však nezbytné nejprve oba tyto pojmy blíže vysvětlit.

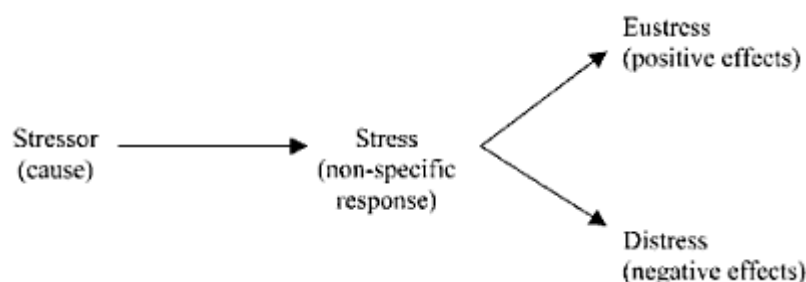
S termínem **stres** ve významu strádání se můžeme setkat již v literatuře ze 14. století. Nenalezneme ovšem jeho podrobnější rozpracování (Lazarus, 1993 in Baumgartner, 2001). V 17. století se pojem stres ujal v oblasti fyziky, ve 20. století se již používal v dalších vědních disciplínách, mimo jiné v psychologii (Baumgartner, 2001).

Pojem stres má původ v latině a je odvozen od *stringo*, *stringere*, *strinxi*, *strictum*, což v překladu znamená utahovat, stahovat. V přeneseném významu výrok „být ve stresu“ tedy znamená „být vystaven nejrůznějším tlakům“ či „být v tísní“ (Křivohlavý, 1994). V odborné literatuře se můžeme setkat s mnohými definicemi vymezujícími termín stres. Velmi často je však citována definice J. Křivohlavého (1994, s. 10): „Stresem se obvykle rozumí vnitřní stav člověka, který je buď přímo něčím ohrožovaný, nebo také ohrožení očekává a přitom se domnívá, že jeho obrana proti nepříznivým vlivům není dostatečně silná.“

Za jednoho z prvních všeobecně uznávaných odborníků zabývajících se lidským stresem je považován H. Selye. Ten stres nejen popsal, definoval jeho koncept, ale dal též tomuto fenoménu jméno (Nelson & Simmons, 2004).

H. Selye (1976 in Nelson & Simmons, 2004) definoval stres jako „nespecifickou odpověď těla na jakýkoliv požadavek, který je na něj kladen“. Tento termín tedy používal pro biologickou odpověď organismu na stresor. Termíny *distres* a *eustres* uplatňoval k rozlišení účinků stresu, a to pozitivních a negativních (viz Obrázek 1).

Obrázek 1: Selyův koncept stresu

Zdroj: Nelson a Simmons (2004, s. 272)

Podle toho, jak stres působí na člověka, rozlišujeme dva kvalitativně odlišné póly. Prvním z nich je záporně působící stres, který je spojen s negativními pocity – tzv. distress. Druhý je kladně působící stres, který je spojený s příjemným prožíváním – tzv. eustres (Baumgartner, 2001).

Stres je možné též rozlišovat podle intenzity stresové reakce na dvě kategorie, a to hyperstres a hypostres. Při hyperstresu dochází k překračování hranic adaptability, tj. schopnosti se vyrovnat se stresem. Naopak hypostres se spojuje s nízkou úrovní intenzity reakce (Křivohlavý, 1994).

F. Baumgartner (2001) uvádí, že pod pojmem stres se může rozumět:

1. celková těžká situace, podmínka, okolnost či nepříznivý faktor (tj. stresor), který na určitého člověka působí;
2. odpověď organismu na stresující činitele (původní chápání stresu H. Selyeho a dalších fyziologů);
3. celkový vnitřní stav člověka, který se nachází v nepříznivých situacích.

V souvislosti se stresem je nutné zmínit příbuzný pojem **zátěž**. Ta je obvykle považována za méně intenzivní ohrožení. Terminologicky se jí pokusil zpřesnit J. Daniel (Daniel, 1997), jež diferencuje psychickou zátěž podle intenzity působení stresoru, motivace daného člověka a jeho individuálních zvláštností. Na základě toho navrhuje rozlišovat:

- *těžkou psychickou zátěž* – v případě ohrožení života;
- *střední psychickou zátěž* – v případech, kdy určité zátěž vyvolávající podmínky brání v úspěšné činnosti;

- *lehkou psychickou zátěž* – v tomto případě je možné vykonávat běžnou činnost, jelikož rušení nedosahuje hraničního prahu.

Autor doporučuje používat pojem „stres“ pro fyziologický stres (resp. pro těžký psychický stres), zatímco pro střední a lehký stres připomíná užívat vhodnější termín „zátěž“.

2.2 Příčiny, projevy, důsledky stresu a zátěže

V úvodní kapitole byl zmíněn pojem stresor. Pokusím se ho nyní blíže charakterizovat. Dle J. Křivohlavého (1994) chápeme pod termínem „stresor“ negativně působící vliv na člověka. Stresory, jakožto činitelé vzniku stresu, mohou mít různou podobu, a to fyzickou (příkladem zde může být infekce, trauma, zranění) a sociální, resp. psychickou (Nakonečný, 1995).

V soudobé civilizaci se střetáváme s mnohými stresory, jako je např. neustálý shon, časová tíseň, nezaměstnanost, život v přeplněných městech, ale i neuspokojivé mezilidské vztahy. Život s sebou přináší každodenní těžkosti i velké životní události. Původcem stresu a zátěže mohou být obě skupiny situací. A právě zlomové události (např. těžké onemocnění, přírodní katastrofa) vytvářejí podklad pro zesilování prožívání každodenní zátěže“ (Baumgartner, 2001).

Na prožívání stresu a zátěže odpovídá náš organismus rozsáhlou fyziologickou reakcí, jež se projevuje zvýšenou srdeční činností, zvýšeným krevním tlakem, poklesem teploty kůže či různými hormonálními změnami (Nakonečný, 1995).

Přehled příznaků stresu tak, jak jsou uváděny publikací vydané Světovou zdravotnickou organizací, předkládá J. Křivohlavý (1994):

1. *fyziologické příznaky stresu*: např. změny v činnosti srdce, bolest a sevření za hrudní kostí, nechutenství a plynatost, křečovitě bolesti břicha, průjmy, časté nucení k močení, sexuální impotence či nedostatek sexuální touhy, migrény, nepříjemné pocity v krku, aj.;
2. *emocionální – citové příznaky stresu*: např. prudké a rychlé změny nálady, neschopnost projevit emocionální náklonnost a sympatizování s druhými lidmi, nadměrné starosti o vlastní zdravotní stav a fyzický vzhled, nadměrné snění, omezení kontaktu s druhými lidmi, obtíže při soustředění, zvýšená podrážděnost či úzkostnost, aj.;

3. *behaviorální příznaky stresu* (chování a jednání lidí ve stresu): nerozhodnost, zvýšená nemocnost, sklon ke zvýšené nehodovosti, zhoršená kvalita práce, ztráta chuti k jídlu nebo přejídání, změněný denní rytmus, zvýšené množství vykouřených cigaret, zvýšená konzumace alkoholu, větší závislost na drogách, zvýšené množství užívaných léků, aj.

Negativní vliv stresu na náš zdravotní stav je nesporný a je již prokázán stovkami odborných studií (Křivohlavý, 1994). Dle F. Baumgartnera (2001) má dlouhodobé působení stresu za následek patologické fyziologické i anatomické změny, jež se projevují jako nejrůznější psychosomatické choroby. Skutečnost, že stres je rizikovým faktorem pro vznik řady onemocnění, vede k neutichající pozornosti mnohých badatelů, kteří se této oblasti věnují.

2.3 Způsoby zvládání stresu – coping

Emoce a fyziologické reakce vyvolané stresovými situacemi jsou mnohdy velmi nepříjemné, lidé jsou motivováni k tomu, aby něco pro zmírnění či odstranění utrpení vykonali. Proces, prostřednictvím kterého se člověk snaží vyrovnat se stresovými situacemi, se nazývá „zvládání“ či „coping“ (Atkinsonová et al., 1995).

K zásadním prvkům zvládání stresu a zátěže patří formulování způsobů, kterými se uskutečňuje. Proto je v této souvislosti nutné vysvětlit nejčastěji užívaný pojem, a to copingové strategie (Baumgartner, 2001).

Copingové strategie jsou definovány jako způsoby, jakými postupujeme při zvládání zátěže. Tento pojem byl odvozen z anglického „to cope“ a v překladu znamená vyrovnávat se s něčím, zvládat něco (Baštěcká, 2005). Jak uvádí V. Strnadová (2002), slovo strategie pochází z řeckých slov „stratos“ (armáda) a „agein“ (vésti). V původním významu znamenala umění, jak vést armádu v boji s nepřítelem. V širším významu bychom mohli termín přeložit jako vypracovaný plán, postup, způsob k dosažení cíle.

V odborné literatuře existuje celá řada klasifikací copingových strategií. Obvyklé je rozdělení dle R. S. Lazaruse a S. Folkmanové. V jejich známé práci určili dva základní obecné typy copingu, podle působení (Lazarus & Folkman, 1984):

1. coping zaměřený na problém (problem-focused coping) – tj. úsilí působit na prostředí a měnit ho;

2. coping zaměřené na emoce (emotion-focused coping) – tj. úsilí ovlivňovat vlastní emocionální reakce.

2.3.1 Zvládání zaměřené na emoce, zvládání zaměřené na problém

Zvládání zaměřené na problém (problem-focused coping) zahrnuje vymezení problému, hledání alternativních způsobů řešení, včetně zvažování alternativ z hlediska námahy a přínosu, dále volbu alternativy a v neposlední řadě i její realizaci (Atkinsonová et al., 1995).

Druhou možností je **zvládání zaměřené na emoce** (emotion-focused coping), kterou lidé používají z těch důvodů, aby zabránili zaplavení negativními emocemi. Užíváno je rovněž v případech, pokud je problém neovlivnitelný (Atkinsonová et al. 1995).

Způsobů, jak zvládnout vlastní negativní emoce, je několik. Někteří odborníci je rozdělili na dvě skupiny – strategie behaviorální a kognitivní (Moss, 1988 in Atkinsonová et al., 1995). *Kognitivní strategie* se snaží o dočasné odsunutí problému z vědomí a o zmírnění ohrožení změnou významu situace. Naproti tomu stojí *behaviorální strategie*, které zahrnují použití různých prostředků, aby zmírnili naléhavost problémů (např. pití alkoholu a braní drog) (Atkinsonová et al., 1995).

Jiní odborníci dělí strategie zvládání zaměřené na emoce na tři skupiny – strategie ruminační, rozptylující a vyhýbavé (Nolen-Hoeksema, 1991 in Atkinsonová et al., 1995). Dle R. L. Atkinsonové et al. (1995) zahrnují *ruminační strategie* uzavření se do sebe, přemítání o naší situaci, aniž bychom se s ní pokusili cokoli udělat. V rámci *rozptylujících strategií* se snažíme provádět příjemné činnosti, jež nás posilují. Do *vyhýbavých strategií* řadíme činnosti, které nás vytrhnou z nepříjemné nálady. V tomto případě se však jedná o potenciálně nebezpečné aktivity, jejichž příkladem může být užívání alkoholu či jiných drog.

2.3.2 Nebezpečné a poškozující strategie zvládání stresu

Distres je považován za nepříjemný stav. Není se tedy čemu divit, že se ho lidé snaží změnit. Pokoušejí zbavit se napětí a ulevit si. Usilují o to, aby alespoň na chvíli zapoměli na svá trápení a těžkosti, které prožívají. Často se poté stává, že se obrací na to, co jim jejich vytoužený stav přinese. Někdo hledá „zázračný lék proti stresu“ v cigaretách,

jiný jej hledá ve skleničce alkoholu či jiných návykových látkách. Ty mohou přinést dočasnou úlevu (Strnadová, 2002).

Jako příklad lze uvést alkohol, který má v malých dávkách stimulující účinek a zvyšuje úroveň nervového vzrušení. Malá dávka alkoholu může též dodat člověku pocit povzbuzení, pocit zvýšené sociální síly a moci. Pod vlivem alkoholu se výrazně mění naše sebevědomí, roste pocit odvahy (Strnadová, 2002).

Přestože výše uvedené látky mohou člověku přinést chvilkovou úlevu, rozhodně se nejedná o vhodný způsob zvládnání stresu. Nic totiž v životě není zadarmo (Strnadová, 2002). Užívání těchto látek s sebou přináší mnoho fyzických, psychických i sociálních problémů.

3 Vybrané návykové látky a jejich účinky

Jako návykové jsou označovány takové látky, které mají vlastnosti povzbuzující návykové či pravidelné užívání. Označení se běžně užívá jako synonymum pro látky, jenž mají schopnost vyvolávat závislost (Kalina, 2001).

3.1 Alkohol

Alkohol (chemicky etylalkohol) je látka vznikající kvašením sacharidů. Společně s nikotinem ho řadíme mezi legální drogy.

Je rozšířen po celém světě. V České republice je udávána spotřeba čistého alkoholu na jednoho obyvatele kolem 10 litrů, přičemž u nás v nadměrném množství konzumuje alkohol asi 1/4 mužů a asi 1/10 žen (Minařík, 2008). Dle P. Popova (2003) patří Česká republika dlouhodobě v celosvětovém žebříčku mezi státy s nejvyšší spotřebou alkoholických nápojů.

J. Minařík (2008) uvádí, že účinek alkoholu závisí na několika faktorech, zejména dávce alkoholu, vlivu prostředí a osobních dispozicích. Stav po jeho požití se nejčastěji projevuje jako prostá opilost (ebrieta), přičemž malé dávky alkoholu působí stimulačně, vyšší tlumivě. Zpočátku je patrné zlepšení nálady, pocit sebevědomí a energie. Později dochází ke ztrátě zábran a člověk se stává méně sebekritický. Postupně dochází k únavě, útlumu a spánku. Samotná intoxikace alkoholem má čtyři stádia v závislosti na hladině alkoholu v krvi (Minařík, 2008):

1. lehká opilost (alkoholémie do 1,5 g/kg);
2. opilost středního stupně (alkoholémie 1,6 – 2 g/kg);
3. těžká opilost (alkoholémie více než 2 g/kg);
4. těžká intoxikace se ztrátou vědomí, hrozí zástava dechu a oběhu (alkoholémie nad 3 g/kg).

Dle J. Minaříka (2008) je hlavním rizikem spočívajícím v nadměrném užívání alkoholu rozvoj psychické i fyzické závislosti. Její vývoj popisuje americký alkohololog E. M. Jellinek, který rozeznává 4 vývojové fáze závislosti (Dušek & Večeřová-

Procházková, 2010): počáteční (symptomatické), varovné (prodromální), rozhodné (krucální) a konečné (terminální).

E. M. Jellinek dále rozdělil pět typů závislosti (Dušek & Večeřová-Procházková, 2010):

- *Typ α – problémové pití.* Jedinci pijí proto, aby si navodili euforii a odlehčili si od svých životních těžkostí. Nedochozí u nich ke ztrátě kontroly, závislost na alkoholu není rozvinuta.
- *Typ β – příležitostné pití.* Jedinci pijí příležitostně, ale pravidelně. Není u nich vytvoření psychická ani somatická závislost.
- *Typ γ – anglosaský typ s preferencí piva a destilátů.* Jedná se o náruživé pijáky, u kterých je patrná výrazně snížená kontrola v požívání alkoholu. Vytváří se silná psychická závislost.
- *Typ δ – románský typ, s preferencí vína s typickou denní konzumací alkoholu pro trvalé udržování hladinky.* U těchto jedinců se nevyskytuje úplná ztráta kontroly, ani psychická závislost. Je však silně vytvořena závislost somatická. Pokud je alkoholik tohoto typu delší dobu bez alkoholu, rozvíjejí se u něj abstinční příznaky.
- *Typ ε – epizodické pití (kvartální pijáctví).* Jde o periodické požívání alkoholu.

Pijáci typu α a β požívají alkohol rádi a při každé příležitosti. Není u nich však ještě vytvořená závislost (psychická ani somatická) a mohou s pitím kdykoliv přestat. Nedošlo u nich ke ztrátě kontroly. Naopak pijáci typu δ a ε jsou již nespornými alkoholiky. Bez cizí pomoci nejsou schopni ubránit se pití alkoholu (Dušek & Večeřová-Procházková, 2010).

3.1.1 Důvody pití alkoholu

Jak již bylo uvedeno, alkohol v malých dávkách má stimulační účinek. Dle J. Křivohlavého (1994) zvyšuje úroveň nervového vzrušení, přičemž je možné, že touha po tomto zážitku je onou motivací „napít se na náladu“. Je možné, že si lidé tento pocit „povznesené nálady“ falešně vysvětlují jako pocit relaxace, uvolnění napětí.

McClelland (1972 in Křivohlavý, 1994) se zabýval výzkumem představivosti lidí pod vlivem alkoholu. Autor využil TAT (Tematický apercipční test), tj. projektivní

metodu, při které má vyšetřovaná osoba uvést, co vše se asi dělo, děje a bude dít. Z výsledků zjistil, že představivost lidí pod vlivem alkoholu je naplněna představami o sociální moci. Vyšetřovaná osoba se subjektivně domnívala, že je „někdo“ a že má značnou sociální moc nařizovat ostatním. K tomuto docházelo i pod vlivem poměrně malého množství alkoholu (2-3 dcl), přičemž představy o sociální moci ještě narůstaly se zvyšující se dávkou. Na základě výsledků výzkumu došel McClelland k závěru, že lidé pijí především proto, aby se cítili subjektivně sociálně silnější. Lidé toužící po mimořádně vysoké sociální moci pijí nejvíce (Křivohlavý, 1994).

Další důvod pití alkoholických nápojů nám dle J. Křivohlavého (1994) dokládají pokusy prováděné s řidiči autobusů v Anglii. Jejich úkolem bylo zastavit 5 metrů před brankou a odhadnout šířku této branky. Následně byli řidiči dotazováni, kolikrát z pěti možných pokusů by branku neshodili, pokud by skrze ni měli projet. Posledním úkolem bylo brankou skutečně projet, aniž by ji shodili. Z výsledků výzkumu se ukázalo:

1. nezměnila se přesnost odhadu šíře branky;
2. výrazně se změnila subjektivní míra odhadu vlastních schopností;
3. pod vlivem alkoholu se schopnosti a dovednosti řízení snižují.

Alkohol tedy ani tolik nesnižuje napětí, jako spíše nemístně zvyšuje pocit odvahy a domýšlivosti svých vlastních schopností. Závěrem je možné říci, že pokusy s vlivem alkoholu na lidi ukazují, že k pití alkoholu může vést řada různých důvodů – ne však snaha snížit napětí při stresu (Křivohlavý, 1994).

3.2 Tabák

Závislost na tabáku začíná jako závislost psychosociální. Jedná se o kombinaci psychické závislosti (tj. naučené potřeby určité činnosti v určité situaci) a sociální závislosti (tj. naučené potřeby určité činnosti v určité společnosti). Později vzniká též závislost fyzická, tedy závislost na nikotinu (Králíková, 2003).

Dle E. Králikové (2003) jsou psychologická a sociální rizika u tabáku minimální. Tabák je totiž droga, která nevede ke změněným stavům psychiky a ani je neprovokuje. Velká jsou však rizika somatická – tabák každoročně v České republice zabije kolem 23 tisíc lidí.

3.2.1 Důvody kouření cigaret

Odpovědí na otázku, proč lidé kouří, je mnoho. Obecně lze říci, že ke kouření je vedou určitá pozitiva (tj. kladné hodnoty – viz Tabulka 1) a určitá negativa (tj. záporné hodnoty – viz Tabulka 2) (Křivohlavý, 2001).

Tabulka 1: Pozitiva kouření

<p>Kouření má v krátkodobém pohledu kladný vliv:</p> <ul style="list-style-type: none">- na pocit zvládnutí stresu- na vymanění se z pocitů méněcennosti- na zvýšení pocitu sebehodnocení- na překonání pocitů nejistoty- na odstranění pocitů závislosti na druhých lidech- na zlepšení pocitů bezmoci a nenacházení naděje a opory- na přijetí do (žádoucí – terminální) skupiny lidí, kteří kouří- na získání pocitu dospělosti- na (rádoby) přiblížení se obrazu „ideálního (úspěšného) muže“ či „společensky úspěšné ženy“
<p>Kouření dočasně:</p> <ul style="list-style-type: none">- zvyšuje soustředěnost – koncentraci pozornosti- zvyšuje kladné pocity – radosti, pohody, potěšení- zlepšuje výkon- zlepšuje schopnost vyloučit ze sféry pozornosti nepodstatné detaily- zvyšuje kapacitu paměti a schopnost vybavovat věci z paměti- snižuje napětí- snižuje úzkost

Zdroj: Křivohlavý (2001, s. 191)

Tabulka 2: Negativa kouření

<p>Kouření má v dlouhodobé perspektivě (např. 20-30 let) vliv:</p> <ul style="list-style-type: none">- na rakovinu (30 % všech úmrtí na rakovinu má v pozadí vliv kouření)- na kardiovaskulární onemocnění (zemře na ně více pacientů-kuřáků než na rakovinu)
<p>Kouření:</p> <ul style="list-style-type: none">- zvyšuje riziko chronické bronchitidy- zvyšuje riziko dýchacích obtíží- zvyšuje riziko emfyzému- zvyšuje riziko vzniku žaludečních vředů- zvyšuje nebezpečí nehod (např. při řízení vozidel)- zvyšuje nebezpečí založení ohně a popálení- má na svědomí nižší váhu novorozenců matek, které kouří- má negativní vliv na vývoj plodu- kouření má negativní vliv na řadu fyziologických funkcí – např. na tvorbu cholesterolu v krvi

<ul style="list-style-type: none"> - snižuje tvorbu HDL – tzv. žádoucího cholesterolu - zvyšuje koagulaci (srážlivost) krve - v interakci s jinými faktory zvyšuje pravděpodobnost srdeční krize - podle výsledků psychologických pokusů snižuje kognitivní (myšlenkové) výkony dospívajících - slouží často jako úvodní druh závislosti k dalším formám závislosti – např. drogám - negativně ovlivňuje nekuřáky, kteří pobývají ve společnosti kuřáků (tzv. sekundární negativní vliv kouření)
<p>Kuřáci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kladou podle výsledků šetření menší váhu na hodnotu zdraví - obvykle pijí i více kávy než nekuřáci - konzumují obvykle více alkoholu než nekuřáci - jsou podle empirických zjištění méně fyzicky aktivní
<p>Při odvykání kouření se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - snižuje soustředěnost (koncentrace pozornosti) - snižuje schopnost vyloučit ze sféry pozornosti nepodstatné informace - snižuje kapacita paměti - snižuje psychomotorický výkon - zvyšuje pocit úzkosti - zvyšuje pocit psychického napětí - zvyšuje dráždivost (iritabilita) - zvyšuje dysforie (špatná nálada)

Zdroj: Křivohlavý (2001, s. 192)

Dle J. Křivohlavého (2001) je kouření multifaktoriálním jevem, přičemž se jedná o kombinaci důvodů fyziologických, psychologických a sociálních:

- *Sociální důvody* - Primárním důvodem ke kouření je vliv ostatních lidí. Studie, které byly prováděny mezi 12 až 18letými mladistvými kuřáky, poukázaly na důležitý fakt. Právě naléhání, přání či svádění od jejich kamarádů a kamarádek je vedlo k tomu, aby kouření vyzkoušeli.
- *Psychologické vlivy* – Kouření je zde chápáno jako mediátor mezi stresem a jeho zvládnutím. Důležité je zde vyzdvižení image kuřáka jako mladého, silného, statného, odvážného, nezávislého muže – ovšem kdo jím chce být, musí kouřit. Obdobně je tomu u žen. Taktéž zde hraje důležitou roli psychika potenciálního kuřáka. Kouření totiž přitahuje zvláště lidi nejisté, s pocit méněcennosti, lidi žijící v relativní sociální izolaci a ty, které snadněji podléhají sugestivnímu působení ostatních lidí a napodobování jejich vlastního chování.

3.3 Konopné drogy

Na černém trhu se vyskytují dvě základní formy konopných drog. Jednou z nich je marihuana (tj. sušené květenství a horní lístky ze samičí rostliny), druhou představuje hašiš (konopná pryskyřice) (Miovský, 2003).

Mezi charakteristické účinky konopných látek patří sucho v ústech, jemný pocit chladu a hlad. Typická pro konopnou intoxikaci je deformace časového vnímání (čas se jakoby vleče a i krátký okamžik může být vnímán jako dlouhá doba), deformace ve vnímání prostoru a auditivní, taktilní či vizuální iluze. Ve většině případů dochází k lehké euforii spolu s příjemnou náladou, která může přejít až do nezadržitelného smíchu. Celkový stav svádí k zabývání se vlastními pocity, náladami, myšlenkami a fantazií. Úzkostné stavy po intoxikaci konopím jsou popisovány pouze zřídka (Miovský, 2003).

Jak píše M. Miovský (2003), v odborné literatuře je sdílen názor, že konopné drogy nevyvolávají somatickou závislost. Naproti tomu závislost psychická se dostavuje asi u 8 až 10 % dlouhodobých uživatelů. Též není popisován vzestup tolerance, ani odvykací příznaky při užívání těchto drog.

Autor dodává, že při jejich opakovaném, častém a dlouhodobém užívání může dojít k jemným poruchám kognitivních funkcí, zejm. ke zhoršení krátkodobé paměti a schopnosti soustředění. Při špatném naladění (např. déletrvající depresi), při intoxikaci na nepříjemném místě, s nepříjemnými či neznámými lidmi může dojít k rozvoji paranoidního stavu (Miovský, 2003).

4 Balbuties

4.1 Terminologie

Koktavost, neboli balbuties, patří k nejzávažnějším narušením komunikační schopnosti. Definovat ji není snadné, jelikož problematika tohoto narušení je značně rozsáhlá a obtížná. Dle J. Klenkové (2007) totiž neexistuje jednotná a všeobecně přijímaná definice. Každá z nich totiž odráží autorovo pojetí a jeho názor na danou problematiku. Díky tomu vznikla řada definic znázorňujících rozdílnost nazírání na koktavost.

Světová zdravotnická organizace (WHO) řadí koktavost v rámci 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí pod kód F98.5, tj. pod skupinu „Poruchy chování a emocí se začátkem obvykle v dětství a adolescenci“. Čtvrté vydání Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch Americké psychiatrické asociace (DSM-IV) uvádí koktavost pod kódem 307.0.

V současné době je u nás nejvíce užívána definice vytvořená předním slovenským odborníkem na koktavost, profesorem V. Lechtou. Ten definuje koktavost jako „...syndrom komplexního narušení koordinace orgánů participujících na mluvení, který se nejvýrazněji projevuje charakteristickými nedobrovolnými specifickými pauzami narušujícími plynulost procesu mluvení a tím působícími rušivě na komunikační záměr. Je to multifaktoriální, dynamický a variabilní syndrom narušené komunikační schopnosti se složitou symptomatikou, která je často důsledkem několika parciálních, vzájemně se prolínajících, navazujících a/nebo recipročně i souhrnně reagujících příčin.“ (Lechta, 2004, s. 16).

4.2 Etiologie

Podobně jako je obtížné definovat koktavost, není jednoduché vysvětlit ani etiologii, mechanismus vzniku a fixace tohoto narušení (Lechta, 1990). Otázka příčin vzniku koktavosti totiž nebyla do dnešní doby komplexně vyřešena. Dříve byla koktavost považována za neurózu řeči, která vzniká nejčastěji v dětském věku (Peutelschmiedová, 1994). Současná odborná literatura však již od tohoto pojetí upouští. Výzkumy přinášejí nové poznatky o možném orgánovém podkladu.

Na vzniku kóktavosti se podílí celý komplex příčin, nejedná se o příčinu izolovanou (Peutelschmiedová, 1994). Z příčin se pravděpodobně nejčastěji uvádí dědičnost, zřejmě se dědí určité vlohy, dispozice. K manifestaci tohoto narušení komunikační schopnosti dochází však až tehdy, přidají-li se k dědičným faktorům další činitelé (Lechta, 2004).

Mezi příčinami na orgánovém podkladu bývá uváděna dyskoordinace mozkových hemisfér, zvýšená aktivita oblastí pravé hemisféry (Lechta, 2004). A. Peutelschmiedová (2008) uvádí v souvislosti s organickými vlivy také neurologické faktory, poškození mozku v těhotenství a během porodu, biochemické faktory či fyzikální změny ve fonačním ústrojí.

Většina odborníků se dnes již nedomnívá, že kóktavost způsobují reakce rodičů. Sociální prostředí může fungovat jako fixující kóktavost, tj. může kóktavost zhoršovat (Lechta, 2010).

Nebezpečí možného vzniku kóktavosti mohou signalizovat tzv. rizikové faktory (Wirth, 1990 in Lechta 2004):

1. nápadnosti v řeči (např. opožděný vývoj řeči);
2. kóktavost v rodině (tj. rodinná dispozice);
3. nápadný nedostatek sebedůvěry.

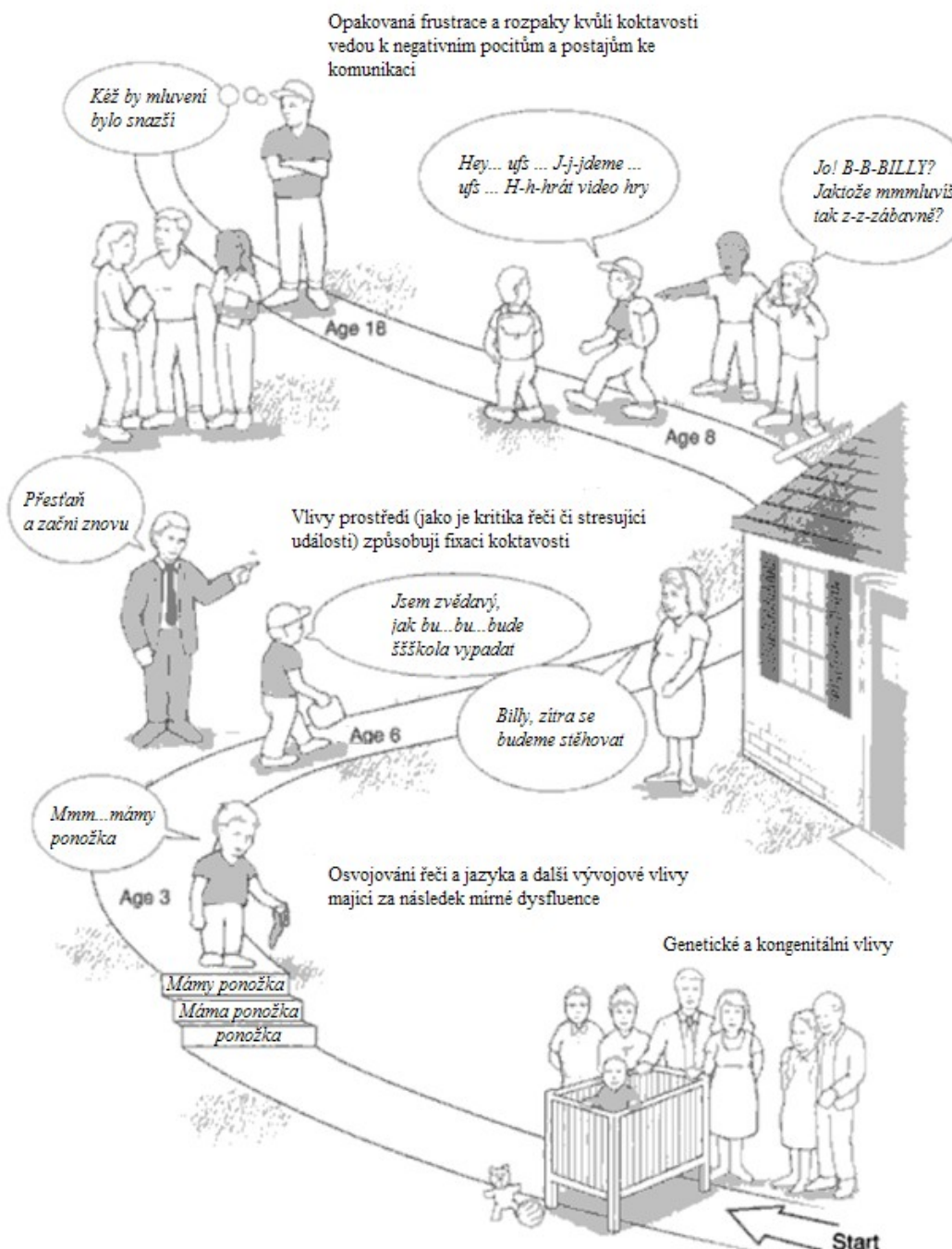
K těmto uvedeným rizikovým faktorům však musíme ještě přidat další, především (Lechta, 2004):

4. velmi vysoké aspirace (extrémní ctižádostivost);
5. orgánové odchylky centrální nervové soustavy (atypické mozkové procesy, dyskoordinace mozkových hemisfér);
6. různé odchylky v psychomotorickém vývoji;
7. náhlé změny kvality života (např. úmrtí, rozvody, vstup do mateřské či základní školy);
8. neurotizaci (např. nevhodné výchovné prostředí, zanedbávání, perfekcionistická výchova, nejednotná výchova, vážné onemocnění, hospitalizace, hádky v rodině);
9. nevhodný způsob interakce (např. netrpělivost při poslechu, verbální „bombardování“, přerušování při řeči, řečový vzor, časový tlak či stres související s komunikací, trestání nebo výsměch za vývojovou neplynulost,

upozorňování na ni různými „radami“ - „nadechni se zhluboka“, „mluv pomalu“, „řekni to ještě jednou“, „rozmysli si, co chceš říct“...).

Faktory přispívající k rozvoji koktavosti jsou zjednodušeně, avšak výstižně, znázorněny na obrázku (viz Obrázek 2).

Obrázek 2: Faktory přispívající k rozvoji koktavosti

Převzato a volně přeloženo z: Guitar (2006, s. 6)

A. Peutelschmiedová (1994) uvádí tzv. varovné příznaky signalizující nebezpečí vznikající koktavosti:

1. mnohočetné opakování části slov, první hlásky či slabiky,
2. prodlužování hlásek či napínání zvuku hlasu;
3. pozorovatelné napětí ve tváři, u svalstva na krku či na hrudi;
4. třes, nekontrolovatelný pohyb rtů a jazyka;
5. pocit zápasení s řečí, obavy při přiblížení k obávané hláске;
6. změny ve výšce a intenzitě hlasu;
7. blokáda dechu, potíže s udržením dechového proudu;
8. vyhýbání se řeči;
9. nezvyklý počet pomlk, užívání nahrazovaných slov či vsouvaná slova;
10. tiky a různé pohyby rukou, nohou či celého těla.

4.3 Výskyt

Koktavost patří mezi narušení, se kterým se setkáváme ve všech věkových skupinách, u všech národů a v celé historii lidstva (Lechta, 2010).

Autoři zabývající se koktavostí se shodují, že ve většině případů balbuties začíná v předškolním věku, vzácněji v období prvních školních let, sporadicky v pubertě a zcela ojediněle v dospělosti.

Je nutné zmínit, že výskyt koktavosti je ovlivňován též pohlavím. H.-G. Bosshardt (2008) uvádí, že už od počátků se balbuties vyskytuje častěji u chlapců než u děvčat v poměru 2:1, přičemž se stoupajícím věkem nepoměr roste. Z údajů lze soudit, že zvětšující se disproporce výskytu koktavosti mezi muži a ženami (v neprospěch mužů) ukazuje na vyšší výskyt remise¹ u žen (Ambrose, Cox & Yairi, 1997).

¹ O prognóze vývoje řečových obtíží u jedinců s balbuties se odborníci vyjadřují s opatrností. Obtíže se totiž mohou modifikovat, upravovat. V. Lechta (2010) hovoří o remise koktavosti, tedy o vymizení příznaků, nikoli o odstranění koktavosti jako takové.

V odborné literatuře se můžeme setkat se dvěma termíny, které nás informují o počtech případů daného narušení, a to s prevalencí a incidencí. Dle M. Vokurky, J. Huga et al. (2009) je prevalence definována jako počet existujících nemocí ve vybrané populaci k určitému datu. Incidenci vymezují jako počet nově vzniklých případů dané nemoci v konkrétní populaci za určité časové období.

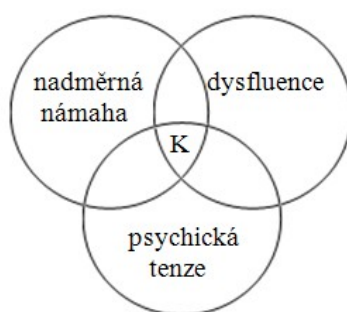
Informace o *prevalenci* koktavosti nám tedy říkají, kolik lidí v současné době koktá (Guitar, 2006). O. Bloodstein a N. B. Ratnerová (2008) porovnali údaje v literatuře a uvádí informaci, že prevalence se pohybuje v rozmezí kolem 1 %. *Incidence* koktavosti slouží jako ukazatel, který nám říká, kolik lidí někdy v životě koktalo (Guitar, 2006). Podle O. Bloodsteina a N. B. Ratnerové (2008) se uvádí incidence okolo 5 %. Významný rozdíl mezi incidencí (5 %) a prevalencí (1 %) svědčí o tom, že většina lidí s koktavostí se svých problémů zbaví (Guitar, 2006).

Pokud by se uvažovalo o 1% prevalenci, lze zjistit, že v České republice se koktavost týká zhruba 100 tisíc lidí. Pokud by se brala v potaz 5% incidence, dojde se k 500 tisícům lidí.

4.4 Symptomatologie

Kompletní klinický obraz tohoto narušení spočívá ve vzájemném prolínání tří skupin symptomů. Mezi ně řadíme dysfluence řečového projevu, nadměrnou námahu při mluvení a psychickou tenzi (viz Obrázek 3). Dysfluence čili neplynulosti mluveného projevu, je „to, co můžeme slyšet“, nadměrná námaha je „to, co můžeme vidět“ a psychická tenze „to, co jedinec s balbuties cítí a prožívá“ (Lechta, 2010),

Obrázek 3: Klinický obraz koktavosti

Zdroj: Nelson a Simmons (2004, s. 272)

Mezi další symptomy charakteristické pro koktavost řadíme mimo jiné obtíže s fonací, narušení respirace, narušení prozodických faktorů řeči (např. melodie, tempo, přízvuk) a další (Klenková, 2007).

4.4.1 Dysfluence

Dysfluence jsou v současné balbutologické literatuře děleny na 7 základních typů. Tradiční dělení na klony (křeče šhubavé, tj. opakování) a tony (křeče spínavé, tj. tlačení, prodlužování hlásek) je již překonáno.

V. Lechta uvádí inventář dysfluencí včetně konkrétních příkladů podle Shipleye a McAfee (1998 in Lechta, 2004). K dysfluencím specifickým pro koktavost řadí repetice (opakování), prolongace (prodlužování) a tiché pauzy. Ostatní uváděné typy dysfluencí (interjekce, opravy, nekompletní slovní zvraty, přerušovaná slova) se vyskytují nejen u osob s balbuties (viz Tabulka 3).

Tabulka 3: Inventář dysfluencí

<p>Repetice</p> <ul style="list-style-type: none">- části slov/slabik – např.: „<i>ba-ba-ba-basketbal</i>“- celých slov – např.: „<i>kolik je je je ti let?</i>“- slovních zvrátů – např.: „<i>já jsem já jsem já jsem byl doma</i>“ <p>Prolongace</p> <ul style="list-style-type: none">- hlásek/slabik – např.: „<i>pppppojd'me domů</i>“- tiché prolongace – namáhavý pokus říci slovo, přičemž není slyšet zvuk <p>Interjekce</p> <ul style="list-style-type: none">- hlásek/slabik – např.: „<i>já hm ... hm mám problém</i>“- celých slov – např.: „<i>já mám, ano, takový problém</i>“- slovních zvrátů – např.: „<i>já mám, je to prostě, problém</i>“ <p>Tiché pauzy</p> <ul style="list-style-type: none">- např.: „<i>já jsem byl (nápadná a nesprávně lokalizovaná pauza) v obchodě</i>“ <p>Přerušovaná slova</p> <ul style="list-style-type: none">- např.: „<i>bylo to nádher-(pauza)-né</i>“ <p>Nekompletní slovní zvraty</p> <ul style="list-style-type: none">- např.: „<i>nevím, jestli si mohu ... pojd'me domů</i>“ <p>Opravy</p> <ul style="list-style-type: none">- např.: „<i>myslím, že půjdeme domů, na procházku</i>“

Zdroj: Shipley a McAfee (1998 in Lechta, 2010, s. 102)

4.4.2 Nadměrná námaha

Každý mluvní projev je realizován s určitou námahou, která je vynaložená na jeho realizaci. Přesto však míra této námahy může značně kolísat. Záleží na mnoha činitelích, jako je například téma rozhovoru, počet našich posluchačů, proxemika, reakce auditoria (např. projev nezájmu) či naše únava. V běžné komunikaci nadměrnou fyzickou námahu během promluvy nepocítujeme. U lidí s balbuties je však nadměrná námaha v „běžné“ řeči patrná a zpravidla postřehnutelná i navenek – projevuje se zjevným fyzickým úsilím při překonávání bloků artikulačního aparátu. Ve výsledku se může projevit různými grimasami, mrkáním, přešlapováním, nápadnou gestikulací, uhýbáním zrakového kontaktu či vegetativními příznaky. Jedná se obvykle o projevy, které řadíme pod termín narušené koverbální chování² (Lechta, 2010).

4.4.3 Psychická tenze

Psychická tenze patří k oblastem, které se v terapii koktavosti často stále nevěnuje patřičná pozornost. Jedná se o nepříjemný pocit vnitřního neklidu, na který může navazovat strach jako nepříjemný zážitek se specifickým neurovegetativním doprovodem, jenž může vyústit až do logofobie (Lechta, 2010).

Logofobie neboli chorobný strach z vlastního mluvního projevu je již začleněna do 10. revize MKN, a to pod označením „fobie specifická“ (Hartl & Hartlová, 2004).

V. Lechta (2010) uvádí výsledky vlastního výzkumu, v němž byly získány některé zajímavé poznatky:

1. Prvky logofobie se navrstvovaly paralelně s narůstajícím věkem, resp. s přetrváváním koktavosti. V dospělosti již byly relativně trvalé.
2. Paralelně s věkem prvky logofobie stále více působily na kvalitu života jedinců s balbuties. Téměř polovina dospělých upřednostňovala písemný styk před ústním.
3. Stupeň koktavosti neovlivňoval přímo úměrně frekvenci výskytu symptomů logofobie.

² Koverbální chování je definováno jako chování komunikátora během komunikačního aktu. Jedná se tedy o takové chování, které doprovází verbální produkci. Působí-li při komunikaci rušivě, mluvíme o narušeném koverbálním chování (Lechta, 1998).

4. Logofobie měla obrovský vliv na kvalitu života balbutiků. Obavy z verbální komunikace měly vliv nejen při rozhodování o budoucím povolání, ale též při výběru životního partnera.

Psychická tenze, resp. z ní vyplývající dysfluence, se zhoršovala v situacích, u kterých jedinec s balbuties předem očekával komunikační obtíže. Následně docházelo k vyhýbavému chování se snahou raději se takovým komunikačním situacím vyhnout. K situacím, které mají negativní vliv na fluentní řeč, řadíme potřebu odpovídat na nečekanou otázku (jež neposkytuje dostatek času připravit se na promluvu), rozhovor s neznámými lidmi, rozhovor s nadřazeným, komunikaci ve stavu psychické vyčerpanosti či v „rozčilení“. Naopak ke zlepšování fluence řečového projevu docházelo v situacích, ve kterých se zredukovala psychická tenze související s komunikací. Příkladem takových situací může být mluvení ve tmě, mluvení „k sobě samému“ bez přítomnosti jiných osob či mluvení pod vlivem lehčích narkotik (Lechta & Vaňhara, 1980 in Lechta, 2010).

Projevuje se zde i vliv percepčního úzu komunikace (zkr. PÚK). Při běžné komunikaci totiž zpravidla očekáváme, že za určitý čas dostaneme od našeho komunikačního partnera přiměřené množství informací (PÚK lze vyjádřit vzorcem $PÚK = \text{suma inf} / t$, tj. suma informací přijatá za určitý čas). U jedinců s koktavostí může subjektivní cítění PÚK působit dvěma směry (Lechta, 2010):

► Samo povědomí o PÚK může zvyšovat psychickou tenzi související s komunikací. Člověk s balbuties si totiž při zakotání uvědomí, že nevyhovuje požadavkům PÚK, což má vliv na psychickou tenzi a následně ještě větší dysfluenci.

► Jedinci s balbuties často pocítují PÚK zkresleně, tj. mnohem silněji, než tomu je ve skutečnosti. Dochází tedy k jakémusi klamu, kdy balbutici vnímají čas vymežující PÚK jako mnohem kratší. Následkem toho se jim jejich řeč jeví jako extrémně pomalá, i když tomu tak ve skutečnosti není.

4.5 Balbuties, stres a coping

Jak již bylo uvedeno, porucha plynulosti řeči není konstantní, ale může docházet k jejímu kolísání v závislosti na komunikační situaci (Klenková, 2007). Fluenci řečového projevu u jedinců s koktavostí navíc mohou ovlivňovat rozmanité faktory, mimo jiné

onemocnění, vyčerpání, ale i alkohol (Tanner, 2007). T. D. Kehoe (2006) dodává, že koktavost se zhoršuje v případech, kdy je prožíván určitý stres.

Všechny komunikační situace mohou pro člověka s koktavostí znamenat obrovskou psychickou zátěž. Způsoby, jakými postupujeme při jejím zvládnutí, označujeme jako copingové strategie (Folkman et al., 1986). Způsob, jakým se jedinec s balbuties vyrovnává se svojí koktavostí, může někdy vést k plynulosti (tzv. funkční coping). V některých případech se však může stát významným faktorem její fixace (tzv. dysfunkční coping) (Lechta, 2004).

Ve snaze zbavit se nepříjemného strachu a úzkosti lidé často sahají po látkách ovlivňujících lidskou psychiku, tj. po psychotropních látkách³. Některé z nich jsou v naší společnosti volně dostupné. Mezi ně můžeme řadit například alkohol. Malé množství alkoholu může působit povzbudivě, odbourávat sociální bariéry a omezovat úzkost či strach. Jedná se však o účinky krátkodobé, po jejichž odeznění dochází k návratu výchozích nepříjemných a nežádoucích stavů (Paulík, 2010).

T. D. Kehoe et al. (2002) uvádí, že alkohol zmírňuje obavy z dysfluencí i úzkost, a tím může redukovat symptomy koktavosti. Zároveň však dodává, že užíváním alkoholu dochází ke snížení schopnosti využívat terapeutické techniky a v důsledku toho dochází ke zhoršování.

Je nutné podotknout, že se doposud žádné výzkumy podrobně nevěnovaly vlivům účinku alkoholu a jiných návykových látek na koktavost, ačkoliv by nemělo být obtížné nalézt dobrovolníky, kteří by se výzkumu zúčastnili (Kehoe, 2002).

³ Psychotropní látky jsou takové, které mají vliv a účinky na duševní stav. Psychotropní efekt drog je výsledkem účinku drog na psychiku člověka, přičemž spočívá především ve změně vnímání reality (např. deformace času a prostoru, pocity odcizení, vztahovačnost, úzkost, povzbuzení, útlum, aj.) (Vokurka, Hugo et al., 2009).

VÝZKUMNÁ ČÁST

5 Projekt výzkumu

V životě každého z nás přicházejí situace, které přinášejí stres, a to i v rámci mezilidské komunikace. Vzhledem k tomu, že komunikace je součástí našeho každodenního života, lidé s balbuties ho prožívají mnohem častěji. Často se poté může stát, že hledají nejrůznější řešení svých problémů. Východiskem může být i užívání návykových látek. A právě to patří v současné době k nejzávažnějším negativním společenským jevům. Zneužívání drog a jejich velké rozšíření je považováno za velký problém současné doby.

5.1 Výzkumný problém

Byl stanoven výzkumný problém, a to „jaké jsou zkušenosti balbutiků s užíváním návykových látek“. Hlavním cílem je poskytnout informace o rozsahu užívání návykových látek u dětí ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties.

Pokusila jsem se jasně a stručně formulovat dílčí výzkumné cíle:

1. Zjistit, zda děti s diagnózou balbuties ve věku 15 až 16 let užívají návykové látky.
2. Zmapovat současný stav užívání návykových látek u dětí s diagnózou balbuties ve věku 15 až 16 let v České republice.

5.2 Hypotézy

Z výše popsaného cíle se zaměřením na to, zda balbutici užívají návykové látky. Pokud ano, jaké druhy užívají nejčastěji a v jakém množství, a dále co vědí o rizicích a škodlivosti užívání návykových látek. Na základě těchto stanových parametrů jsem sestavila příslušné hypotézy:

Hypotéza 1: „*Děti ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties mají zkušenost s návykovými látkami.*“

Hypotéza 2: „*Děti ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties užívají z návykových látek nejčastěji alkohol.*“

První hypotéza vychází z předpokladu, že balbutici nejsou vyloženě specifickou skupinou v populaci, a proto by neměla mít jejich diagnóza vliv na četnost užívání návykových látek. Z tohoto faktu vychází také druhá hypotéza, kdy ve společnosti jako celku je jednou z nejvíce užívaných a zároveň lehce dostupných látek alkohol.

5.3 Popis zvoleného metodologického rámce a metod

5.3.1 Zvolený typ výzkumu

Pro pilotní šetření bude zvolen kvantitativní výzkum, pro který jsme se rozhodli po důkladné analýze zkoumané problematiky. Jedná se o typ výzkumu, jehož výsledky se zpracovávají a interpretují za pomoci statistiky.

5.3.2 Výzkumný vzorek

Vzhledem k charakteru zkoumané populace není možné využít pravděpodobnostní techniky výběru participantů. Jelikož neexistuje žádná evidence cílové populace, vytvořím výzkumný vzorek pomocí techniky sněhové koule v kombinaci s účelovým výběrem přes instituci (Miovský, 2006).

Pokud hovořím o *základním souboru* (tj. o všech subjektech, které bych potencionálně mohla zkoumat), mám na mysli všechny děti ve věku 15 a 16 let s diagnózou balbuties žijící na území České republiky. *Výběrový soubor* se pokusím vytvořit alespoň z 30 respondentů, aby byla zachována základní kritéria validity.

5.3.3 Způsob sběru dat

K ověření validity stanovených hypotéz bude využito dotazníkové šetření. Dotazník je soustava předem připravených a formulovaných otázek, které jsou účelně seřazeny a na které dotazovaná osoba písemně odpovídá (Chráška, 2007).

Pro sběr dat bude použita česká verze mezinárodního dotazníku ESPAD, jelikož se jedná o dobře zpracovaný a pro záměr této bakalářské práce dostatečně využitelný dotazník. Rozhodla jsem se jej tedy aplikovat na můj výzkumný soubor.

ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách – The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) je zaměřen na užívání alkoholu a jiných návykových látek mezi dětmi ve věku 15 – 16 let. Zatím poslední studie ESPAD, která proběhla na jaře roku 2007, se účastnilo celkem 35 evropských zemí s více než 101 tisícem dotázaných jedinců. Jejím hlavním cílem bylo získání spolehlivých odhadů prevalence užívání návykových látek u mládeže, srovnání situace v jednotlivých evropských zemích a analýza trendů v čase (Csémy, Chomynová & Sadílek, 2009).

Dotazníkový formulář ze studie ESPAD (viz Příloha 1) zjišťuje užívání legálních i nelegálních návykových látek mezi mládeží, jejich postoje a názory, které se vztahují k návykovým látkám. Celkem má dotazník 52 otázek (Csémy, Chomynová & Sadílek, 2009).

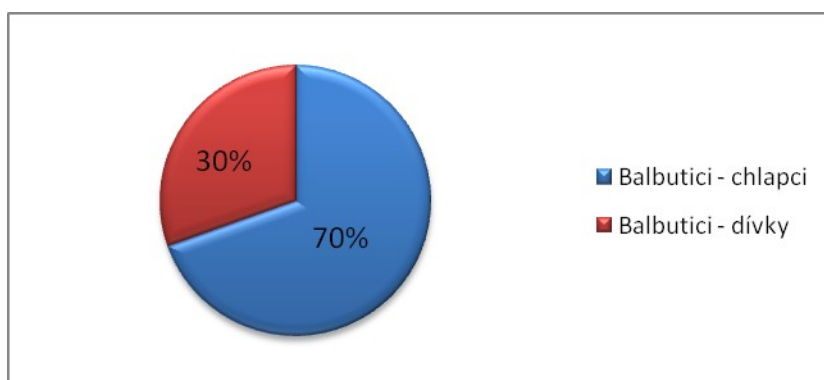
6 Finální podoba výzkumného souboru

Respondenti byli pro účely našeho pilotního šetření vybráni na základě spolupráce se Soukromou klinikou LOGO v Brně, která se specializuje na klientelu s balbuties, a odbornými pracovníky (zejm. klinickými logopedy), kteří přicházejí do kontaktu s dětmi s balbuties. Bylo osloveno celkem 87 logopedů z oblasti zdravotnictví (jednalo se o registrované logopedy v Asociaci klinických logopedů České republiky s působností v různých místech po celé republice).

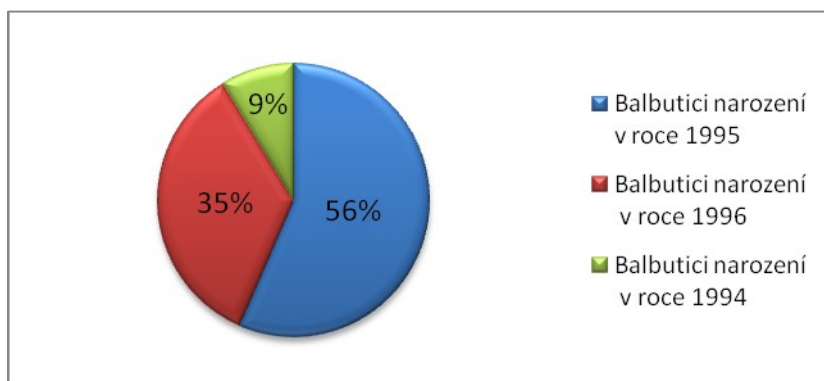
Odborní pracovníci byli s prosbou o spolupráci kontaktováni e-mailem. Oslovení odborníci, kteří souhlasili se spoluprací, byli podrobně obeznámeni s připravovaným pilotním šetřením. Následně jim byl odeslán dotazník, který dále distribuovali jednotlivým klientům. K současnému datu (k 15. červenci 2011) bylo zpětně navraceno 52 vyplněných dotazníků. Z celkového počtu bylo pro pilotní šetření použito pouze 23 dotazníků od respondentů. Zbytek nesplňoval uvedená kritéria, mezi něž patřilo vyplnění celého dotazníku, dané věkové rozpětí a diagnóza.

Výběrový soubor tedy tvoří celkem 23 dětí ve věku 15 a 16 let s diagnózou balbuties. *Z hlediska pohlaví* je reprezentován 16 chlapci (70 %) a 7 dívkami (30 %) (viz Graf 1). *Z hlediska věku* tvoří výběrový soubor 13 respondentů narozených v roce 1995 (56 %), dále 8 respondentů (35 %) narozených v roce 1996 a 2 respondenti (9 %) narození v roce 1994 (viz Graf 2).

Graf 1: Výzkumný soubor z hlediska pohlaví

Graf 2: Výzkumný soubor z hlediska roku narození

Vzhledem k velmi malému množství respondentů jsem musela odstoupit nejen od kvantitativního srovnání se studií ESPAD, ale i od srovnávání regionálního a jiných sociodemografických charakteristik.

7 Etické zásady

V průběhu celého pilotního šetření jsou dodržovány základní etické zásady. Informovala jsem všechny zúčastněné osoby o průběhu a účelu pilotního šetření. Účast byla dobrovolná a všichni participující balbutici souhlasili se šetřením.

Byla zachována anonymita a poskytnuté informace považuji za velmi důvěrné. Na základě slíbené anonymity byli respondenti ochotni spolupracovat a poskytovat citlivé údaje. Získaná data byla použita pouze pro účely pilotního šetření.

8 Výsledky pilotního šetření

V této části práce bylo realizováno samotné vyhodnocení odpovědí získaných v dotazníku. Získané odpovědi prostřednictvím dotazníků byly zpracovány pomocí programu Microsoft Excel do tabulek a pro lepší přehlednost i do grafů. Tabulky i grafy vycházejí z designu tabulek použitých ve studii ESPAD.

Vhledem k rozsáhlosti dotazníku bylo pro účel pilotní studie vybráno pouze několik otázek – zejména se zaměřením na alkohol. Pouze okrajově se zmíním o užívání jiných návykových látek (cigarety, marihuana, hašiš, aj.). Přestože dotazník ESPAD poskytuje i mnoho dalších souvisejících faktorů týkajících se rodinného a školního prostředí, nebyly získané informace v pilotní studii zohledňovány.

8.1 Volnočasové aktivity

V dotazníku bylo zjišťováno, jak často respondenti hrají počítačové hry, aktivně sportují, čtou knihy, chodí večer za zábavou, provozují jiné koníčky (např. hrají na hudební nástroj, zpívají, kreslí), chodí s přáteli do nákupních center, po ulici nebo do parku jen tak pro zábavu, surfují na internetu, či jak často hrají na výherních automatech.

Z Tabulky 4 je patrné, že všechny děti s balbuties (tj. 100 %) tráví denně čas na počítači, ať již hraním počítačových her či surfováním na internetu. Naopak hraní na výherních automatech popírají všichni balbutici (tj. 100 %).

Tabulka 4: Volnočasové aktivity

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Hraní počítačových her	Nikdy	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Párkrát za rok	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	1-2krát za měsíc	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	1krát týdně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Téměř denně	16	0,0	7	0,0	23	100,0
	Celkem	16	0,0	7	0,0	23	100,0
Sportování (atletika, posilování atd.)	Nikdy	0	0,0	1	14,3	1	4,3
	Párkrát za rok	5	31,3	3	42,9	8	34,8
	1-2krát za měsíc	5	31,3	2	28,6	7	30,4
	1krát týdně	5	31,3	1	14,3	6	26,1

	Téměř denně	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Četba knih pro zábavu	Nikdy	5	31,3	0	0,0	5	21,7
	Párkrát za rok	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	1-2krát za měsíc	6	37,5	2	28,6	8	34,8
	1krát týdně	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	Téměř denně	2	12,5	2	28,6	4	17,4
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Chození večer za zábavou (disko, kavárna, večírky atd.)	Nikdy	2	12,5	2	28,6	4	17,4
	Párkrát za rok	9	56,25	4	57,1	13	56,5
	1-2krát za měsíc	5	31,3	1	14,3	6	26,1
	1krát týdně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Téměř denně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, kreslení, psaní atd.)	Nikdy	4	25,0	2	28,6	6	26,1
	Párkrát za rok	5	31,3	2	28,6	7	30,4
	1-2krát za měsíc	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	1krát týdně	4	25,0	1	14,3	5	21,7
	Téměř denně	0	0,0	1	14,3	1	4,3
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Chození s přáteli do nákupních center, po ulici, do parku atd.	Nikdy	5	31,3	0	0,0	5	21,7
	Párkrát za rok	2	12,5	2	28,6	4	17,4
	1-2krát za měsíc	6	37,5	5	71,4	11	47,8
	1krát týdně	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	Téměř denně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Surfování na internetu (chat, hry, muzika atd.)	Nikdy	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Párkrát za rok	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	1-2krát za měsíc	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	1krát týdně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Téměř denně	16	100,0	0	0,0	23	100,0
	Celkem	16	100,0	0	0,0	23	100,0
Hraní na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze)	Nikdy	16	100,0	7	100,0	23	100,0
	Párkrát za rok	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	1-2krát za měsíc	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	1krát týdně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Téměř denně	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

8.2 Alkohol

8.2.1 Dostupnost alkoholických nápojů

Respondenti byli dotazováni, jak subjektivně vnímají dostupnost alkoholických nápojů. Na výběr měli jednu z celkem 6 odpovědí podle toho, zda je sehnání alkoholu pro ně samotné *nemožné*, *velmi obtížné*, *trochu obtížné*, *celkem snadné*, *velmi snadné* či *zda neví*.

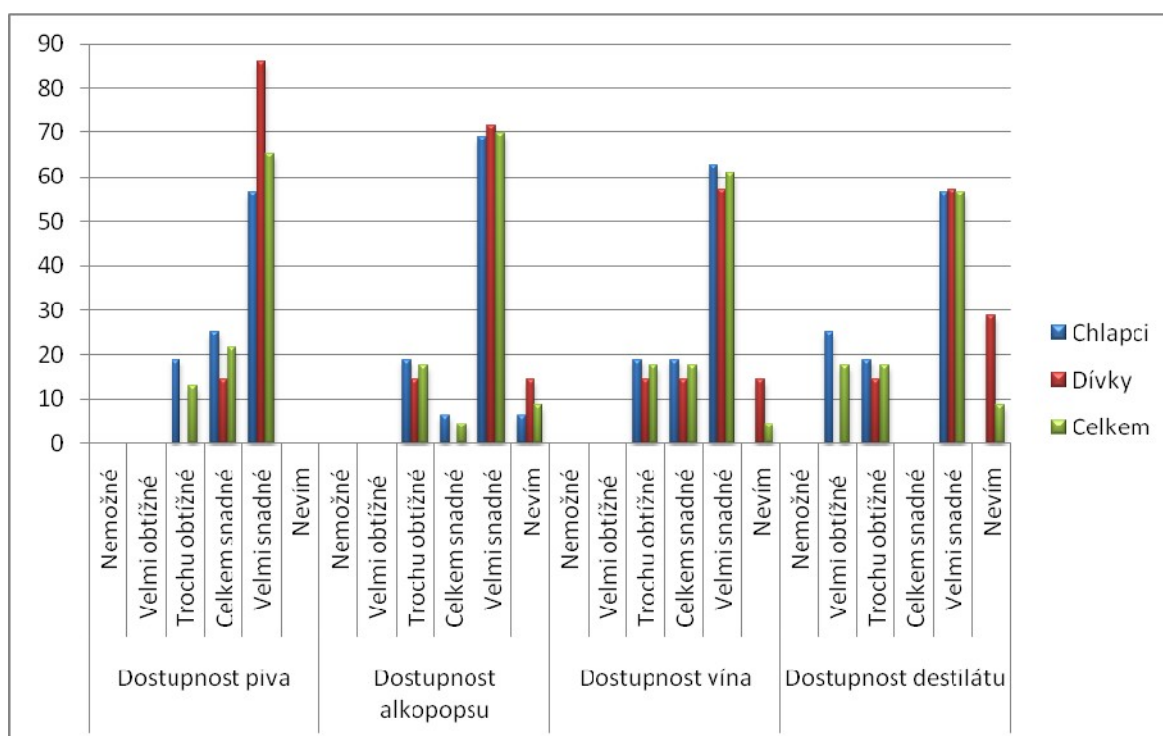
Z Tabulky 5 a Grafu 3 je patrné, že pro téměř 86,9 % balbutiků je snadné sehnat alkoholický nápoj **pivo**, zbývajících 13,0 % balbutiků uvádí mírné obtíže. Sehnat si **alkopops** je snadné pro 73,9 % balbutiků, dalších 17,4 % uvádí lehké obtíže. Snadnou dostupnost **vína** uvádělo 78,3 % balbutiků. Zbývajících 17,4 % uvedlo, že sehnání si vína je doprovázeno mírnými obtížemi. Dostupnost **destilátu** se pro balbutiky již zdá obtížnější, přesto celých 56,3 % z nich uvádí, že sehnat si ho je v dnešní době velmi snadné. Obtíže při jeho shánění uvádí 34,8 % balbutiků.

Tabulka 5: Dostupnost alkoholických nápojů

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Dostupnost piva	Nemožné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi obtížné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Trochu obtížné	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	Celkem snadné	4	25,0	1	14,3	5	21,7
	Velmi snadné	9	56,3	6	85,7	15	65,2
	Nevím	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Dostupnost alkopopsu	Nemožné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi obtížné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Trochu obtížné	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	Celkem snadné	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	Velmi snadné	11	68,8	5	71,4	16	69,6
	Nevím	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Dostupnost vína	Nemožné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi obtížné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Trochu obtížné	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	Celkem snadné	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	Velmi snadné	10	62,5	4	57,1	14	60,9
	Nevím	0	0,0	1	14,3	1	4,3

	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Dostupnost destilátu	Nemožné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi obtížné	4	25,0	0	0,0	4	17,4
	Trochu obtížné	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	Celkem snadné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi snadné	9	56,3	4	57,1	13	56,5
	Nevím	0	0,0	2	28,6	2	8,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 3: Dostupnost alkoholických nápojů v procentech

8.2.2 Frekvence užívání alkoholických nápojů

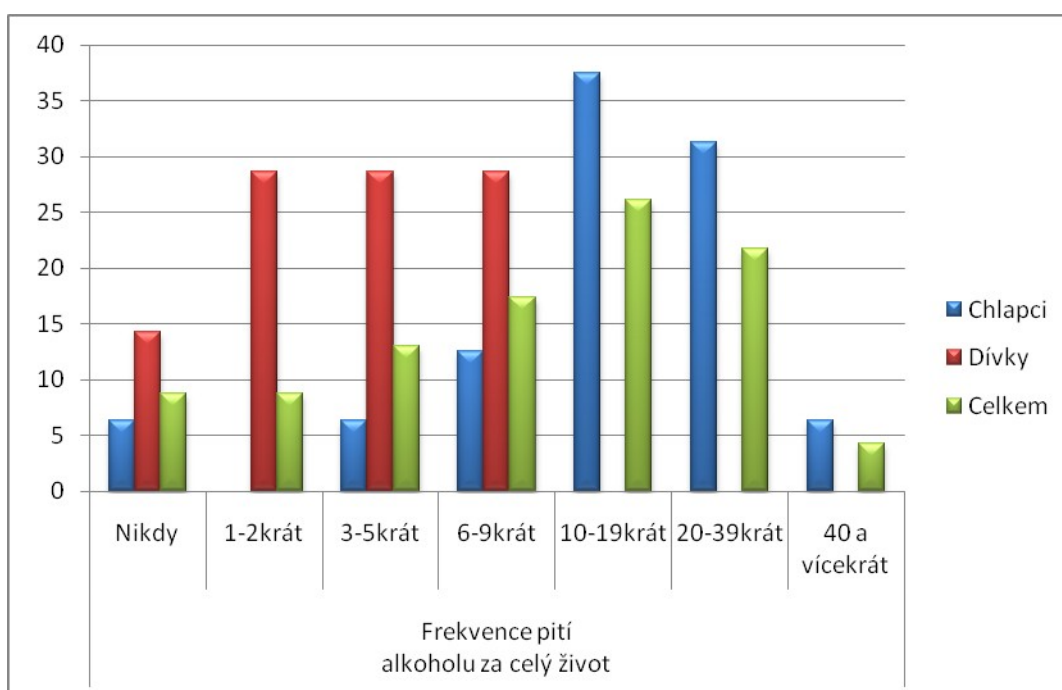
Mezi respondenty jsem zkoumala, kolikrát v životě (pokud vůbec) zkusili pít alkoholický nápoj – od ojedinělého experimentování až po vícečetné pití (40 a vícekrát za život).

Celoživotní frekvenci užívání alkoholu lze sledovat v Tabulce 6 a Grafu 4. Z nich je patrné, že celkem 91,3 % balbutiků zkusilo pít nějaký alkoholický nápoj. Z celkového počtu všech balbutiků ho pouze 8,7 % dětí nikdy nevyzkoušelo.

Tabulka 6: Celoživotní frekvence užívání alkoholických nápojů

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Frekvence pití alkoholu za celý život	Nikdy	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	1-2krát	0	0,0	2	28,6	2	8,7
	3-5krát	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	6-9krát	2	12,5	2	28,6	4	17,4
	10-19krát	6	37,5	0	0,0	6	26,1
	20-39krát	5	31,3	0	0,0	5	21,7
	40 a vícekrát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 4: Celoživotní frekvence užívání alkoholických nápojů za celý život v procentech

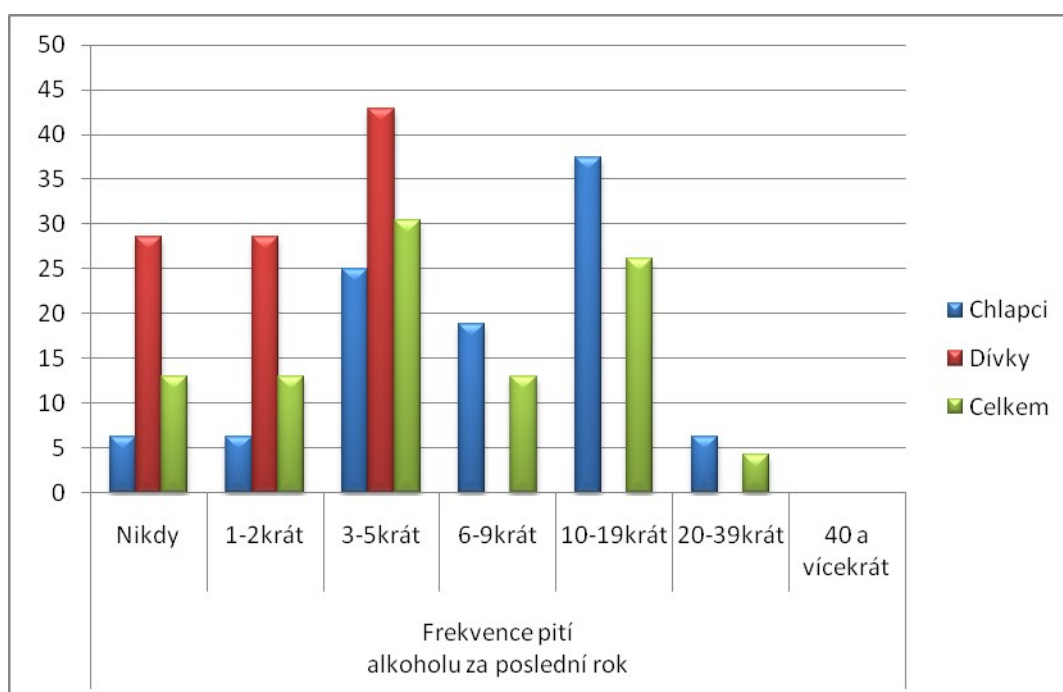

Při sledování **frekvence pití alkoholických nápojů v posledním roce** (viz Tabulka 7, Graf 5) bylo zjištěno, že 87,0 % balbutiků pilo v posledním roce alkohol. Žádný balbutik nepil 40 a vícekrát v posledním roce.

Tabulka 7: Frekvence užívání alkoholických nápojů za poslední rok

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Frekvence pití alkoholu za poslední rok	Nikdy	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	1-2krát	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	3-5krát	4	25,0	3	42,9	7	30,4
	6-9krát	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	10-19krát	6	37,5	0	0,0	6	26,1
	20-39krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	40 a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 5: Frekvence užívání alkoholických nápojů za poslední rok v procentech

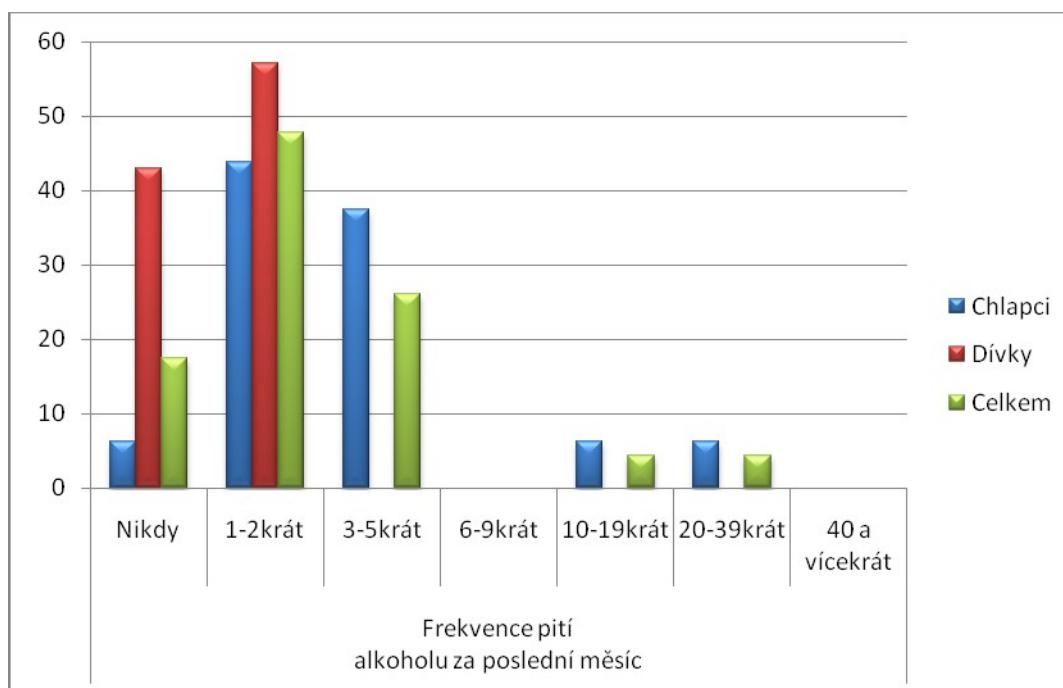

V **posledním měsíci** nikdy nepilo alkohol 17,4 % balbutiků. Ze zbývajících balbutiků pilo alkoholické nápoje 1-2krát celkem 47,8 %, 3-5krát 26,1 %. Častěji než 10krát celkem 8,6 % balbutiků (viz Tabulka 8, Graf 6).

Tabulka 8: Frekvence užívání alkoholu za poslední měsíc

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Frekvence pití alkoholu za poslední měsíc	Nikdy	1	6,3	3	42,9	4	17,4
	1-2krát	7	43,8	4	57,1	11	47,8
	3-5krát	6	37,5	0	0,0	6	26,1
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	20-39krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	40 a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 6: Frekvence užívání alkoholických nápojů za poslední měsíc v procentech

8.2.3 Frekvence užívání jednotlivých druhů alkoholických nápojů v posledním měsíci

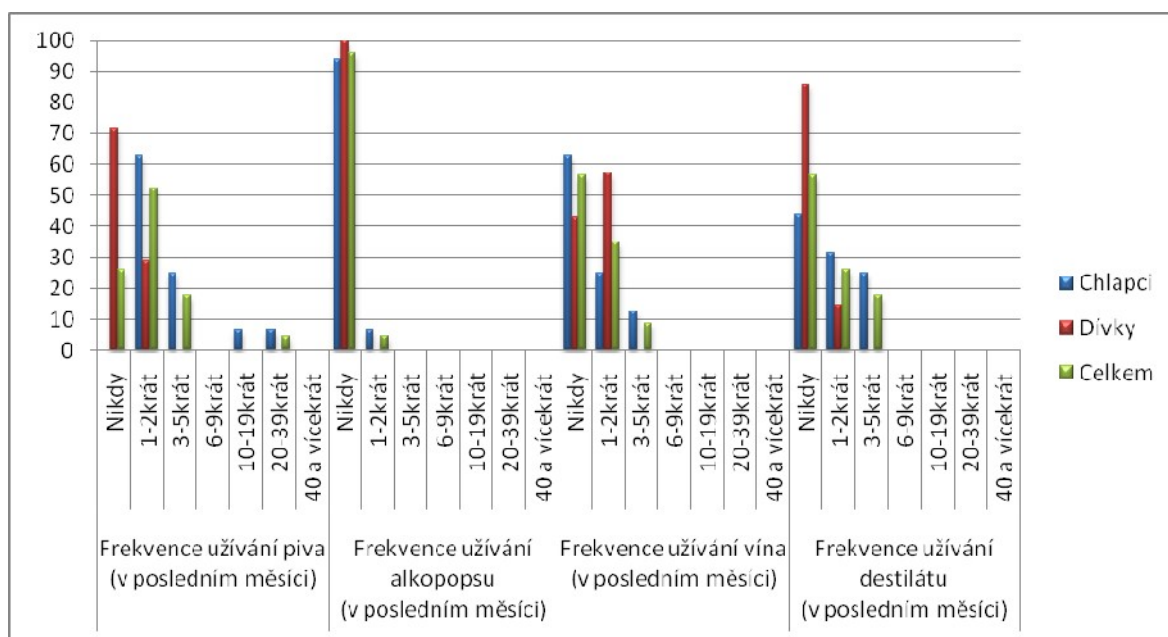
Dále se v dotazníku zkoumalo, jak často respondenti v posledním měsíci pili alkoholický nápoj, a to pivo, alkopops, víno a destilát.

V posledním měsíci bylo nejčastěji konzumovaným alkoholem pivo, méně víno, nejméně destiláty. Alkopops byl nejméně frekventovaným nápojem, téměř se mezi balbutiky nepil (viz Tabulka 9, Graf 7).

Tabulka 9: Frekvence užívání jednotlivých druhů alkoholických nápojů v posledním měsíci

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Frekvence užívání piva (v posledním měsíci)	Nikdy	0	0,0	5	71,4	6	26,1
	1-2krát	10	62,5	2	28,6	12	52,2
	3-5krát	4	25,0	0	0,0	4	17,4
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	1	6,3	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	40 a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Frekvence užívání alkopopsu (v posledním měsíci)	Nikdy	15	93,8	7	100,0	22	95,7
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40 a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Frekvence užívání vína (v posledním měsíci)	Nikdy	10	62,5	3	42,9	13	56,5
	1-2krát	4	25,0	4	57,1	8	34,8
	3-5krát	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40 a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Frekvence užívání destilátu (v posledním měsíci)	Nikdy	7	43,8	6	85,7	13	56,5
	1-2krát	5	31,3	1	14,3	6	26,1
	3-5krát	4	25,0	0	0,0	4	17,4
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40 a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 7: Frekvence užívání jednotlivých druhů alkoholických nápojů v posledním měsíci v procentech

8.2.4 Poslední užití alkoholu (před kolika dny)

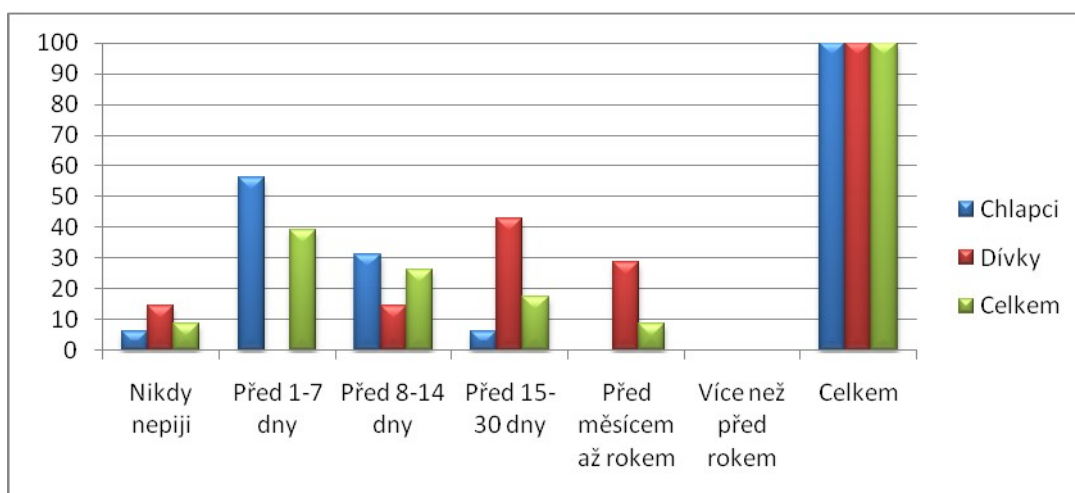
V dotazníku byla dále vyplňována otázka, před kolika dny balbutici naposledy pili nějaký alkoholický nápoj, zda před *1-7 dny*, *před 8-14 dny*, *před 15-30 dny*, *před měsícem až rokem* či *více než před rokem*.

Z výsledků je patrné, že všichni balbutici, kteří někdy v životě pili alkohol, ho naposledy pili v průběhu uplynulého roku. Z toho 39,1 % ho pilo v posledním týdnu, dalších 26,1 % balbutiků v posledních čtrnácti dnech (viz Tabulka 10, Graf 8).

Tabulka 10: Pití alkoholu naposledy

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Alkohol naposledy	Nikdy nepiji	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Před 1-7 dny	9	56,3	0	0,0	9	39,1
	Před 8-14 dny	5	31,3	1	14,3	6	26,1
	Před 15-30 dny	1	6,3	3	42,9	4	17,4
	Před měsícem až rokem	0	0,0	2	28,6	2	8,7
	Více než před rokem	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		17	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 8: Pití alkoholu naposledy v procentech

8.2.5 Druh alkoholického nápoje při poslední příležitosti

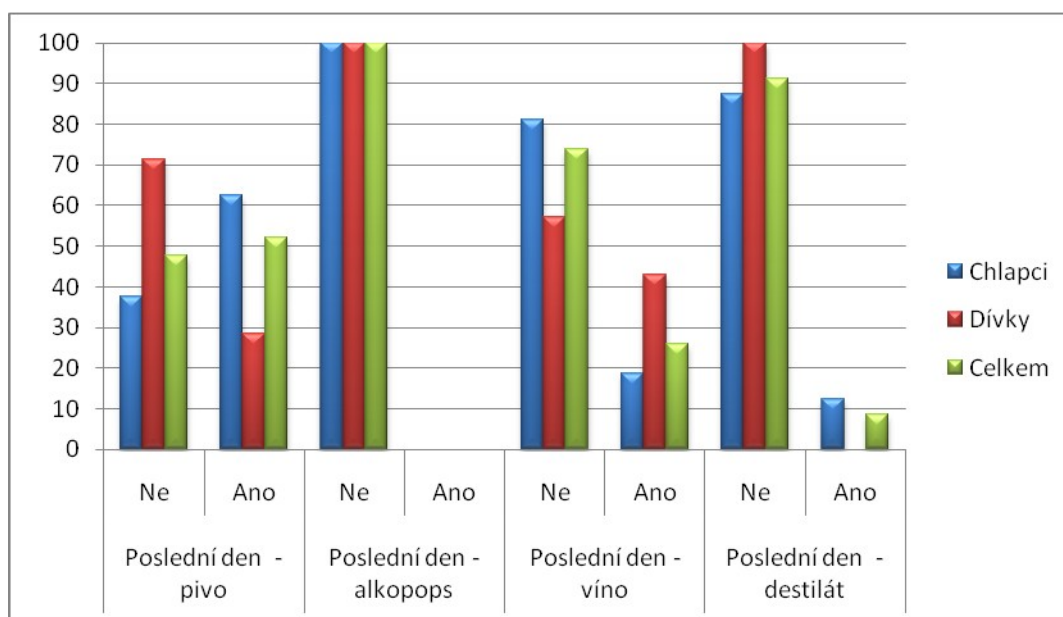
V dotazníku se zjišťovalo, jaký druh alkoholického nápoje balbutici pili při poslední příležitosti – zda *pivo*, *alkopops*, *víno* nebo *destiláty*.

Z výsledků uvedených v Tabulce 11 a Grafu 9 je zřejmé, že alkopops nebyl při poslední příležitosti vůbec konzumován, nejvíce se konzumovalo pivo (v 52,2 %), následovalo víno (ve 26,1 %) a nejméně destiláty (v 8,7 %).

Tabulka 11: Druh alkoholického nápoje při poslední příležitosti

		Chlapci		Dívky		Balbutici	
		N	%	N	%	N	%
Poslední den - pivo	Ne	6	37,5	5	71,4	11	47,8
	Ano	10	62,5	2	28,6	12	52,2
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Poslední den - alkopops	Ne	16	100,0	7	100,0	23	100,0
	Ano	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Poslední den - víno	Ne	13	81,3	4	57,1	17	73,9
	Ano	3	18,8	3	42,9	6	26,1
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Poslední den - destilát	Ne	14	87,5	7	100,0	21	91,3
	Ano	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 9: Druh alkoholického nápoje při poslední příležitosti v procentech

8.2.6 Míra opilosti při posledním užití alkoholických nápojů

Jednou z dalších otázek se zjišťovalo, jak balbutici pocíťovali míru opilosti, když naposledy pili alkoholický nápoj. Na škále byla znázorněna stupnice od 1 do 10, přičemž jednička znamenala, že respondenti vůbec nebyli opilí. Naopak desítka znamenala silnou opilost.

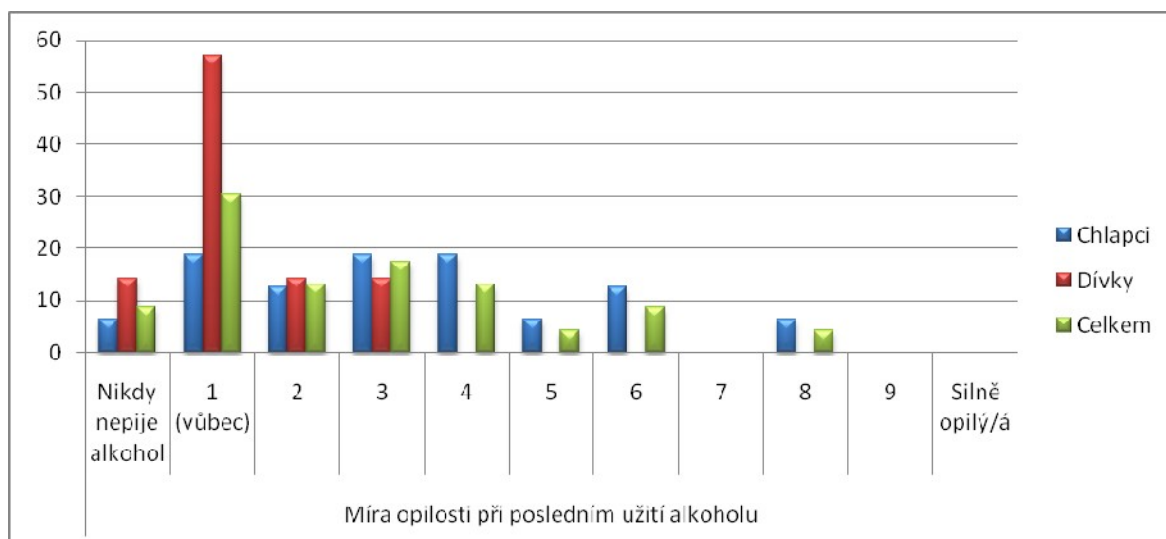
Míra opilosti je měřítko značně subjektivní. Silnou opilost nepřiznává žádný z balbutiků. Nejčastější odpovědí bylo, že balbutici nepocíťovali žádný účinek alkoholu – stupeň jedna označilo celkem 30,4 % balbutiků (viz Tabulka 12, Graf 10).

Tabulka 12: Míra opilosti při posledním užití alkoholu

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Míra opilosti při posledním užití alkoholu	Nikdy nepije alkohol	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	1 (vůbec)	3	18,8	4	57,1	7	30,4
	2	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	3	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	4	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	5	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	6	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0

	8	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Silně opilý/á	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 10: Míra opilosti při posledním užití alkoholických nápojů v procentech

8.2.7 Nákup alkoholických nápojů v obchodě za poslední měsíc

Respondenti byli dotazováni, kolikrát (pokud vůbec) za poslední měsíc si koupili alkoholický nápoj v nějakém obchodě či supermarketu pro svoji vlastní potřebu.

Během posledního měsíce většina balbutiků nenakupovala alkoholický nápoj v obchodě – pivo nekoupilo 60,9 % balbutiků, alkopops 100 % balbutiků (nikdo), víno 95,7 % balbutiků a destiláty 87,0 % balbutiků. Pivo nikdo nekoupil v obchodě více než 3-5krát, víno a destiláty více než 1-2krát (viz Tabulka 13, Graf 11).

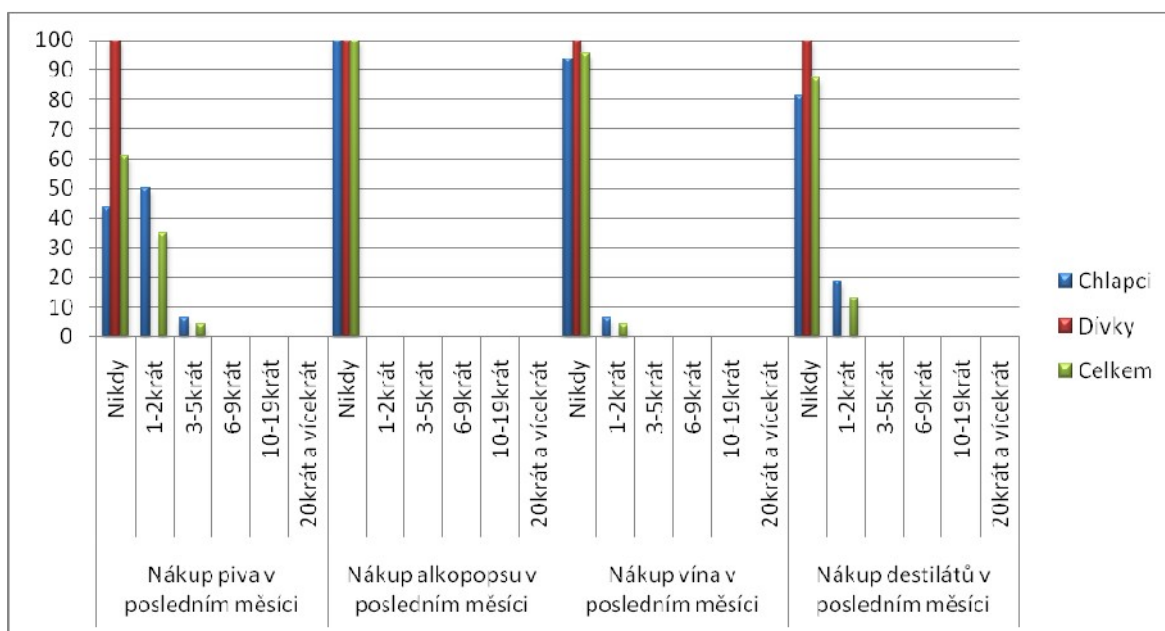
Nákupy alkoholu v posledním měsíci pro vlastní potřebu v obchodě nejsou příliš časté.

Tabulka 13: Nákup alkoholických nápojů v obchodě za poslední měsíc

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Nákup piva v posledním měsíci	Nikdy	7	43,8	7	100,0	14	60,9
	1-2krát	8	50,0	0	0,0	8	34,8
	3-5krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3

	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Nákup alkopopsu v posledním měsíci	Nikdy	16	100,0	7	100,0	23	100,0
	1-2krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Nákup vína v posledním měsíci	Nikdy	15	93,8	7	100,0	22	95,7
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Nákup destilátů v posledním měsíci	Nikdy	13	81,3	7	100,0	20	87,0
	1-2krát	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 11: Nákup alkoholických nápojů v obchodě za poslední měsíc v procentech

8.2.8 Nákup a konzumace alkoholických nápojů v hospodě za poslední měsíc

V následující otázce měli respondenti odpovědět, kolikrát (pokud vůbec) během posledního měsíce koupili v hospodě, restauraci, baru, na diskotéce atp. nějaký alkoholický nápoj.

Nákup a pití alkoholu v hospodě pro vlastní potřebu je na rozdíl od obchodu častější. Pivo a destilát pili balbutici v poslední měsíci nanejvýš 3-5krát, alkopops a víno nanejvýš 1-2krát. Alkopops (v 95,7 %), víno (v 91,3 %) ani destilát (v 69,6 %) balbutici ve většině případů v hospodě nepili.

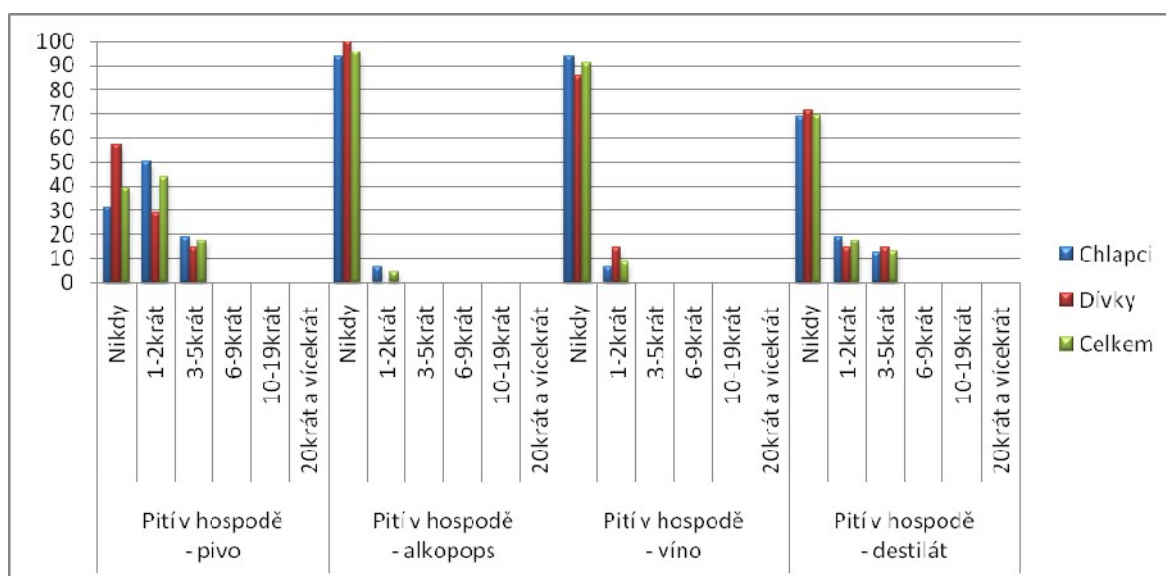
Nejčastějším nápojem, který byl v hospodě v poslední měsíci konzumován, bylo pivo. V rozmezí 1-5krát ho pilo celkem 60,9 % všech balbutiků (viz Tabulka 14, Graf 12).

Tabulka 14: Nákup a konzumace alkoholických nápojů v hospodě za poslední měsíc

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Pití v hospodě - pivo	Nikdy	5	31,3	4	57,1	9	39,1
	1-2krát	8	50,0	2	28,6	10	43,5
	3-5krát	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Pití v hospodě - alkopops	Nikdy	15	93,8	7	100,0	22	95,7
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Pití v hospodě - víno	Nikdy	15	93,8	6	85,7	21	91,3
	1-2krát	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Pití v hospodě - destilát	Nikdy	11	68,8	5	71,4	16	69,6
	1-2krát	3	18,8	1	14,3	4	17,4

	3-5krát	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 12: Nákup a konzumace alkoholických nápojů v hospodě za poslední měsíc v procentech

8.2.9 Konzumace většího množství alkoholu (pět a více sklenic alkoholu za sebou při jedné příležitosti) za poslední měsíc

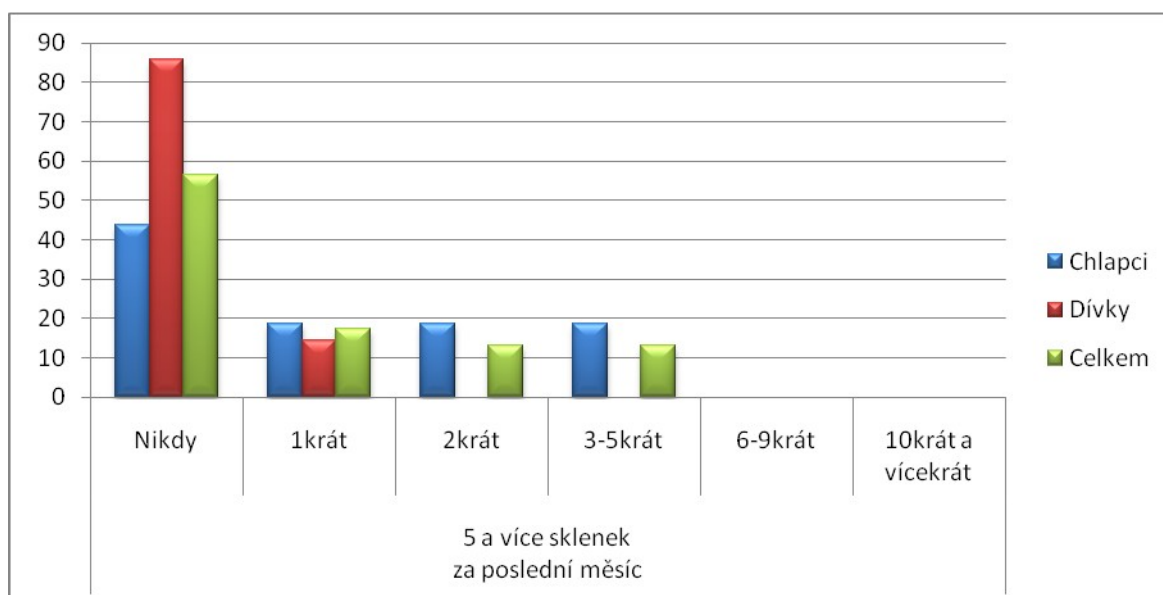
V další otázce bylo zjišťováno, kolikrát (pokud vůbec) balbutici vypili pět a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti během posledního měsíce. Respondenti mohli odpovídat *nikdy*, *1krát*, *2krát*, *3-5krát*, *6-9krát*, *10 a vícekrát*.

Z Tabulky 15 a Grafu 13 je patrné, že pět a více sklenek při jedné příležitosti se pilo maximálně 3-5krát (v 13,0 %). Více než polovina respondentů (56,5 %) uvedla, že takové množství v uplynulém měsíci nikdy nevypila. Zbývající počet respondentů (tj. 30,4 %) vypil uvedené množství 1-2krát.

Tabulka 15: Konzumace většího množství alkoholu za poslední měsíc

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
5 a více sklenek za poslední měsíc	Nikdy	7	43,8	6	85,7	13	56,5
	1krát	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	2krát	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	3-5krát	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 13: Konzumace většího množství alkoholu za poslední měsíc v procentech

8.2.10 Frekvence opilosti

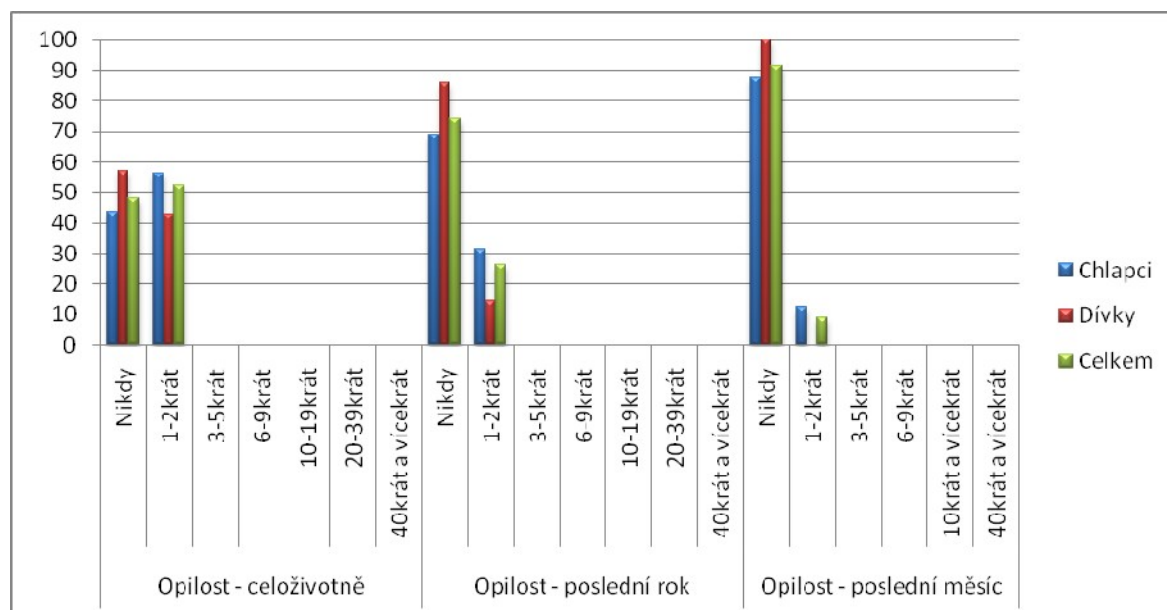
Další položená otázka se zabývala frekvencí opilosti, a to celoživotně, za poslední rok a za poslední měsíc. Bylo zkoumáno, kolikrát (pokud vůbec) byli respondenti opilí do té míry, že měli problémy s chůzí, s mluvením, zvraceli nebo si nepamatovali, co se stalo.

Celoživotně se balbutici opili do výše uvedené míry nejvýše 1-2krát za život, a to v 52,2 %. V posledním roce se takto opilo 26,1 % balbutiků, v posledním měsíci 8,7 % balbutiků (viz Tabulka 16, Graf 14).

Tabulka 16: Frekvence opilosti

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Opilost - celoživotně	Nikdy	7	43,8	4	57,1	11	47,8
	1-2krát	9	56,3	3	42,8	12	52,2
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0
Opilost - poslední rok	Nikdy	11	68,8	6	85,7	17	73,9
	1-2krát	5	31,3	1	14,3	6	26,1
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0
Opilost - poslední měsíc	Nikdy	14	87,5	7	100,0	21	91,3
	1-2krát	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 14: Frekvence opilosti v procentech

8.2.11 Věk prvního užití alkoholického nápoje

Následující otázkou bylo zkoumáno, v jakém věku (pokud vůbec) balbutici poprvé zkusili následující věci: *pili první pivo, pili první alkopops, pili první víno, pili první destilát, kdy se opili alkoholem*. Na výběr byla možnost od 9 let či dříve až po 16 let či později.

Alkohol začaly děti s balbuties konzumovat už ve věku 9 let a dříve (8,7 %). Prvním druhem alkoholu bylo pivo (8,7 %). Víno a alkopops poprvé okusili balbutici v 10 letech (shodně v 4,3 %), destiláty poté v 11 letech (opět v 4,3 %).

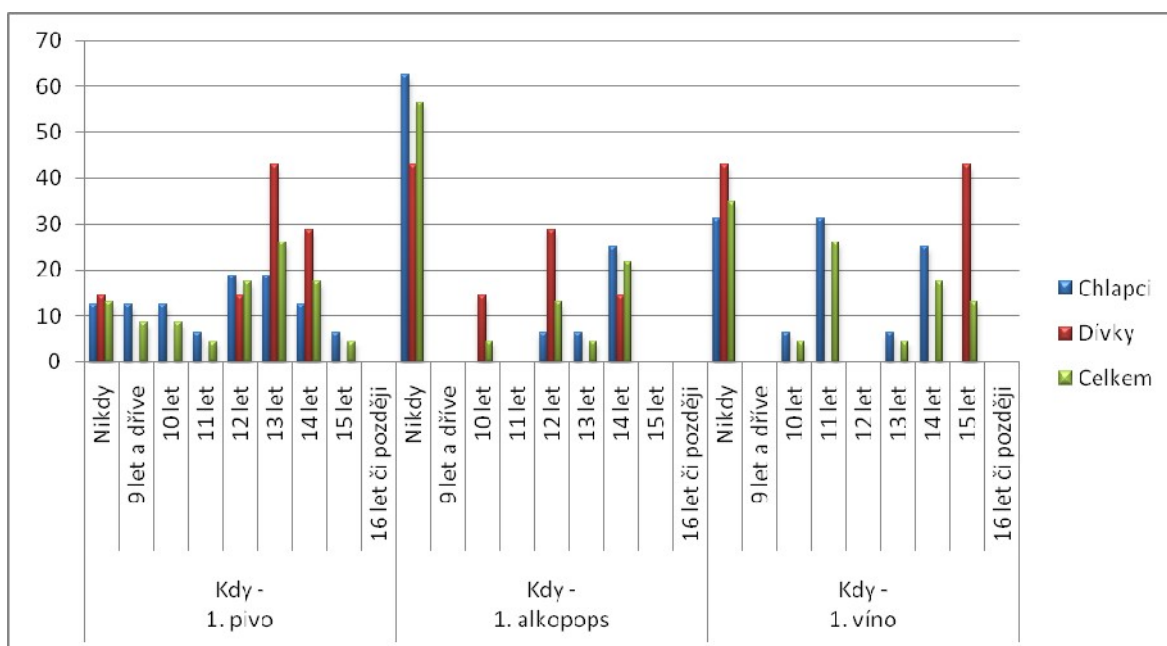
První opilost balbutici přiznávají ve 12 letech (13 %). Nikdy se neopilo 39,1 % balbutiků.

Tabulka 17: Věk prvního užití alkoholického nápoje

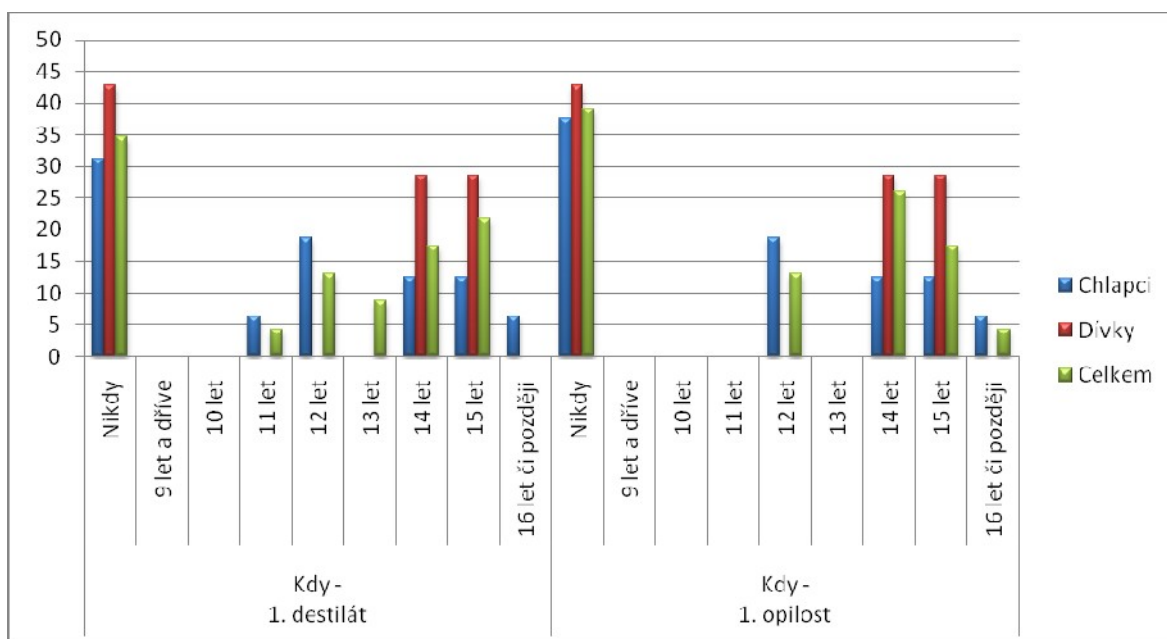
		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Kdy - 1. pivo	Nikdy	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	9 let a dříve	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	10 let	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	11 let	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	12 let	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	13 let	3	18,8	3	42,9	6	26,1
	14 let	2	12,5	2	28,6	4	17,4
	15 let	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	16 let či později	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Kdy - 1. alkopops	Nikdy	10	62,5	3	42,9	13	56,5
	9 let a dříve	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10 let	0	0,0	1	14,3	1	4,3
	11 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	12 let	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	13 let	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	14 let	4	25,0	1	14,3	5	21,7
	15 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	16 let či později	0	0,0	0	0,0	0	0,0
		16	100,0	7	100,0	23	100,0
Kdy - 1. víno	Nikdy	5	31,3	3	42,9	8	34,8
	9 let a dříve	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10 let	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	11 let	5	31,3	0	0,0	6	26,1

	12 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	13 let	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	14 let	4	25,0	0	0,0	4	17,4
	15 let	0	0,0	3	42,9	3	13,0
	16 let či později	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Kdy - 1. destilát	Nikdy	5	31,3	3	42,9	8	34,8
	9 let a dříve	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 let	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	12 let	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	13 let	0	0,0	0	0,0	2	8,7
	14 let	4	12,5	2	28,6	4	17,4
	15 let	2	12,5	2	28,6	5	21,7
	16 let či později	1	6,3	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Kdy - 1. opilost	Nikdy	6	37,5	3	42,9	9	39,1
	9 let a dříve	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	12 let	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	13 let	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	14 let	4	12,5	2	28,6	6	26,1
	15 let	2	12,5	2	28,6	4	17,4
	16 let či později	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 15: Věk prvního užití alkoholického nápoje (pivo, alkopops, víno) v procentech

Graf 16: Věk prvního užití alkoholického nápoje (destilát, první opilost) v procentech

8.2.12 Možné důsledky užívání alkoholu

V další otázce byli respondenti dotazováni na pravděpodobné důsledky konzumace alkoholu, tj. do jaké míry je pravděpodobné, že by u nich nastaly následující situace v souvislosti s pitím alkoholických nápojů: *cítili by se uvolněně, dostali by se do potíží*

s policií, uškodilo by jim to zdravotně, cítili by se šťastní, zapomněli by na své starosti, nemohli by přestat s pitím, měli by kocovinu, byli by přátelštější a otevřenější, více by se bavili, bylo by jim špatně, udělali by něco, čeho by litovali.

Celkem 82,6 % balbutiků by se pravděpodobně chovalo přátelštěji, 82,6 % by si více užilo zábavu, 73,9 % by se cítilo pravděpodobně uvolněně, 73,9 % by pravděpodobně zapomnělo na své starosti a 69,6 % by se cítilo pravděpodobně šťastně (viz Tabulka 18, Graf 17, Graf 18, Graf 19).

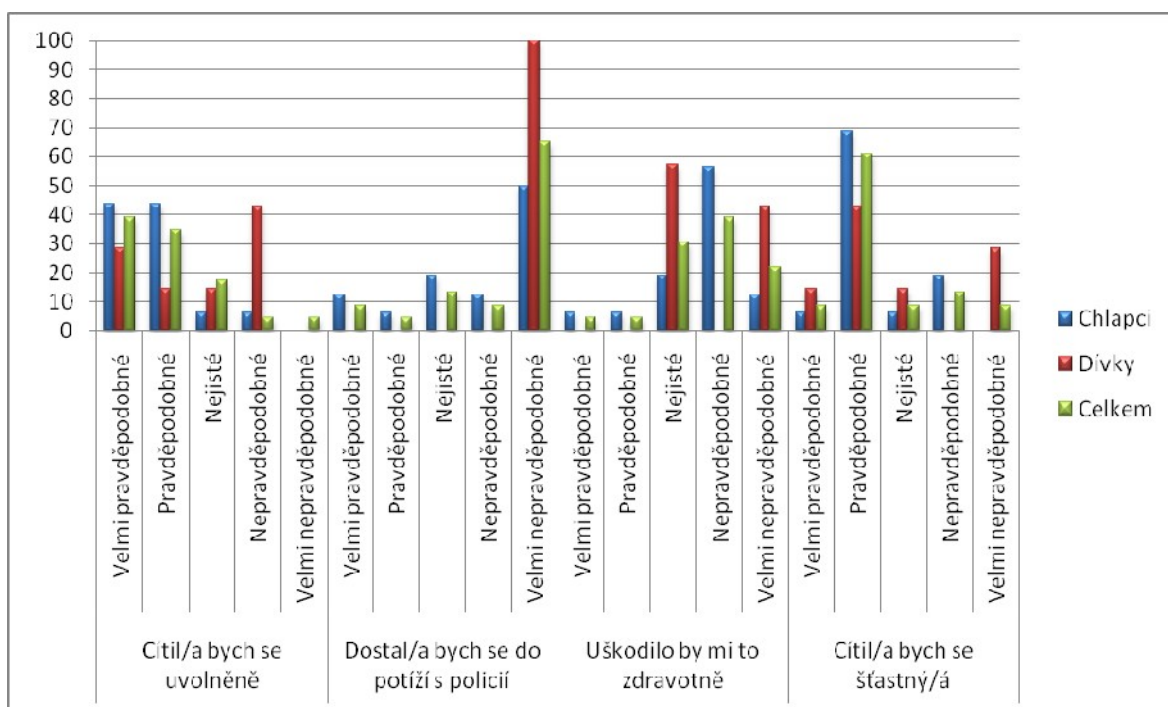
Naopak možné negativní účinky alkoholu na balbutiky samotné uvedlo méně z nich - to, že by se mohli dostat do potíží s policií, uvedlo 13,1 % všech balbutiků; to, že by jim to zdravotně uškodilo, uvedlo 8,8 % balbutiků; to, že by nemohli přestat s pitím, si myslí 8,8 % balbutiků.

Tabulka 18: Možné důsledky užívání alkoholu

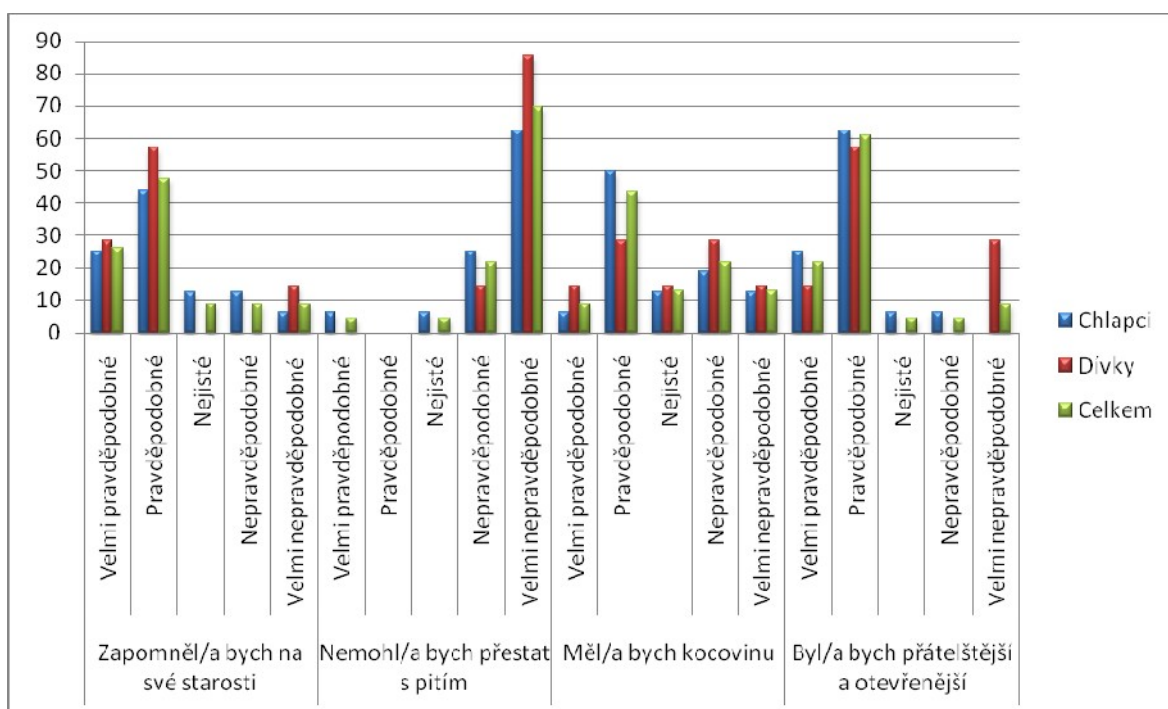
		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Cítil/a bych se uvolněně	Velmi pravděpodobné	7	43,8	2	28,6	9	39,1
	Pravděpodobné	7	43,8	1	14,3	8	34,8
	Nejisté	1	6,3	3	14,3	4	17,4
	Neppravděpodobné	1	6,3	0	42,9	1	4,4
	Velmi neppravděpodobné	0	0,0	1	0,0	1	4,4
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Dostal/a bych se do potíží s policií	Velmi pravděpodobné	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	Pravděpodobné	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Nejisté	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	Neppravděpodobné	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	Velmi neppravděpodobné	8	50,0	7	100,0	15	65,2
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Uškodilo by mi to zdravotně	Velmi pravděpodobné	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Pravděpodobné	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Nejisté	3	18,8	4	57,1	7	30,4
	Neppravděpodobné	9	56,3	0	0,0	9	39,1
	Velmi neppravděpodobné	2	12,5	3	42,9	5	21,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Cítil/a bych se šťastný/á	Velmi pravděpodobné	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Pravděpodobné	11	68,8	3	42,9	14	60,9
	Nejisté	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Neppravděpodobné	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	Velmi neppravděpodobné	0	0,0	2	28,6	2	8,7

	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Zapomněl/a bych na své starosti	Velmi pravděpodobné	4	25,0	2	28,6	6	26,1
	Pravděpodobné	7	43,8	4	57,1	11	47,8
	Nejisté	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	Nepravděpodobné	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	Velmi nepravděpodobné	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Nemohl/a bych přestat s pitím	Velmi pravděpodobné	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Pravděpodobné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Nejisté	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Nepravděpodobné	4	25,0	1	14,3	5	21,7
	Velmi nepravděpodobné	10	62,5	6	85,7	16	69,6
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Měl/a bych kocovinu	Velmi pravděpodobné	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Pravděpodobné	8	50,0	2	28,6	10	43,5
	Nejisté	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	Nepravděpodobné	3	18,8	2	28,6	5	21,7
	Velmi nepravděpodobné	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Byl/a bych přátelštější a otevřenější	Velmi pravděpodobné	4	25,0	1	14,3	5	21,7
	Pravděpodobné	10	62,5	4	57,1	14	60,9
	Nejisté	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Nepravděpodobné	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Velmi nepravděpodobné	0	0,0	2	28,6	2	8,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Udělal/a bych něco, čeho bych litoval/a	Velmi pravděpodobné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Pravděpodobné	3	18,8	1	14,3	4	17,4
	Nejisté	6	37,5	1	14,3	7	30,4
	Nepravděpodobné	5	31,3	4	57,1	9	39,1
	Velmi nepravděpodobné	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Víc bych se bavil/a, víc bych si užil/a zábavu	Velmi pravděpodobné	7	43,8	1	14,3	8	34,8
	Pravděpodobné	7	43,8	4	57,1	11	47,8
	Nejisté	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	Nepravděpodobné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi nepravděpodobné	0	0,0	1	14,3	1	4,4
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Bylo by mi špatně	Velmi pravděpodobné	0	0,0	1	14,3	1	4,4
	Pravděpodobné	5	31,3	6	85,7	11	47,8
	Nejisté	7	43,8	0	0,0	7	30,4
	Nepravděpodobné	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	Velmi nepravděpodobné	1	6,3	0	0,0	1	4,4
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

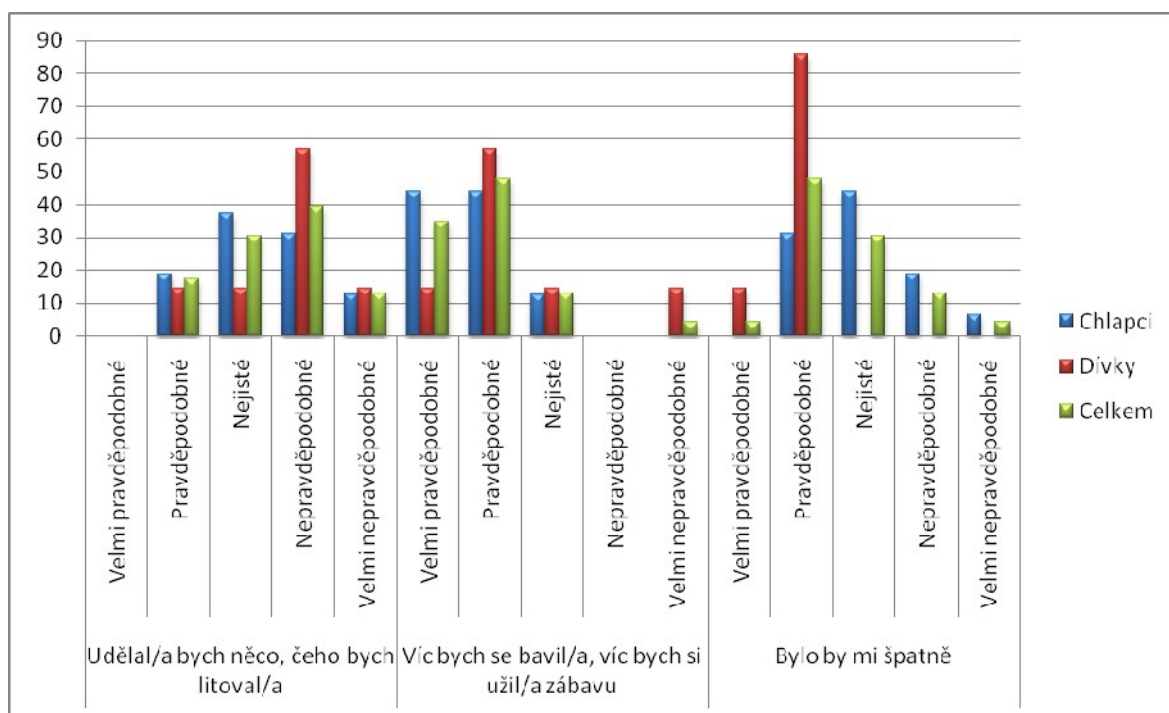
Graf 17: Možné důsledky užívání alkoholu v procentech (1. část)

Graf 18: Možné důsledky užívání alkoholu v procentech (2. část)

Graf 19: Možné důsledky užívání alkoholu v procentech (3. část)

8.2.13 Důsledky užívání alkoholu

V poslední vybrané otázce týkající se alkoholu bylo zjišťováno, jak často měli balbutici v důsledku jeho užívání během posledního roku některé z následujících problémů: *rvačku, nehodu či zranění, problémy ve vztazích s rodiči, problémy ve vztazích s přáteli, sníženou výkonnost ve škole nebo v práci, stali se obětí loupeže či krádeže, měli nesnáze s policií, byli přijati do nemocnice či krizového centra, měli sex bez ochrany, či sexuální zkušenost, které by další den litovali.*

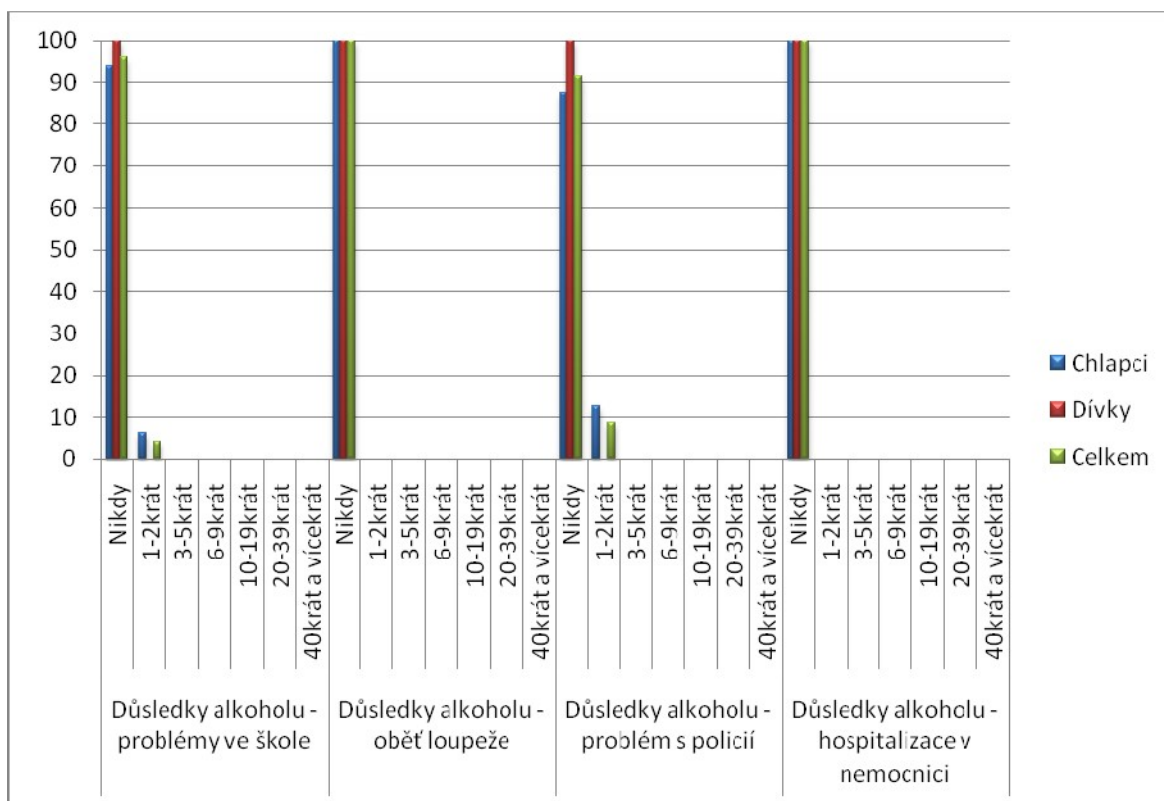
Problémy s pitím alkoholu se ve sledované skupině balbutiků vyskytovaly minimálně. Všichni balbutici zaškrtili, že se nestali obětí loupeže či krádeže ani nebyli hospitalizováni v nemocnici či krizovém centru v důsledku požití alkoholu. Mezi nejčastější problémy, které balbutici uváděli, patřily nehody či úrazy (v 13,0 %), dále problémy s přáteli (v 13,0 %) a s rodiči (v 17,4 %) (viz Tabulka 19, Graf 20, Graf 21, Graf 22).

Tabulka 19: Důsledky užívání alkoholu

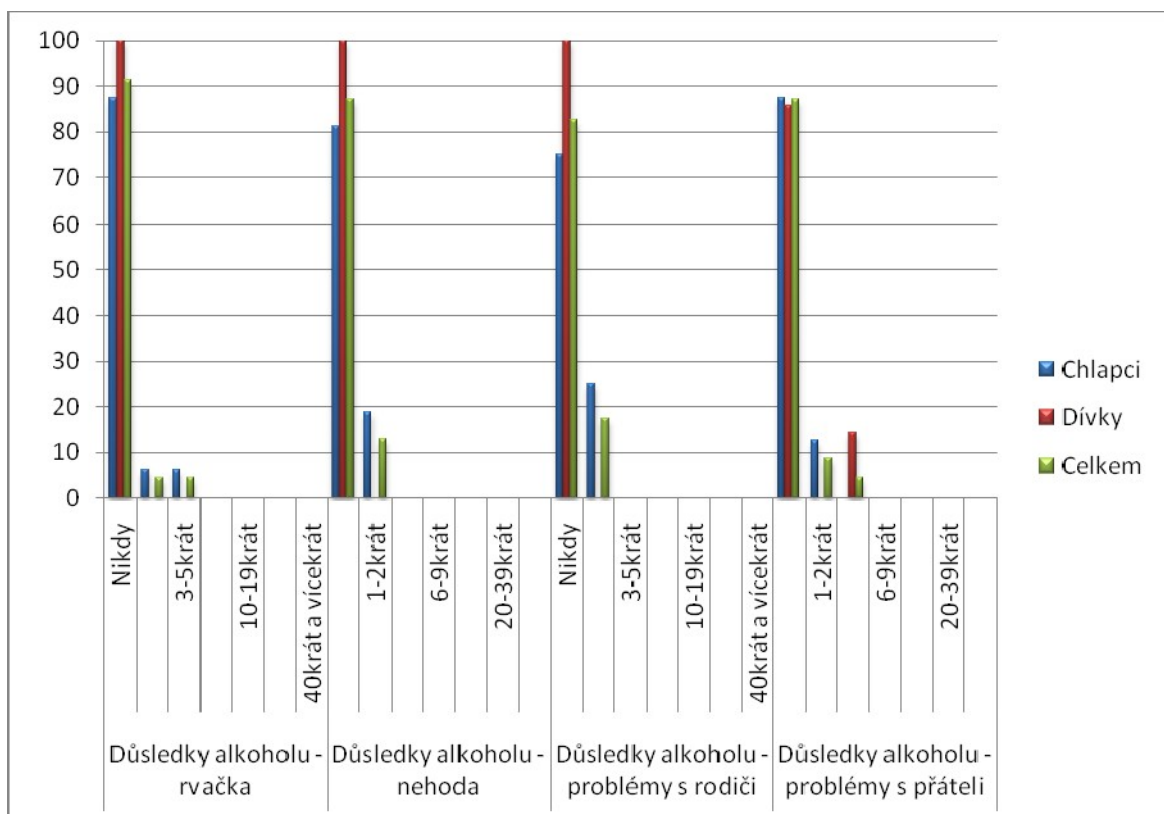
		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Důsledky alkoholu - rvačka	Nikdy	14	87,5	7	100,0	21	91,3
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - nehoda	Nikdy	13	81,3	7	100,0	20	87,0
	1-2krát	3	18,8	0	0,0	3	13,0
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - problémy s rodiči	Nikdy	12	75,0	7	100,0	19	82,6
	1-2krát	4	25,0	0	0,0	4	17,4
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - problémy s přáteli	Nikdy	14	87,5	6	85,7	20	87,0
	1-2krát	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	3-5krát	0	0,0	1	14,3	1	4,3
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - problémy ve škole	Nikdy	15	93,8	7	100,0	142	95,7
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	143	100,0
Důsledky	Nikdy	16	100,0	7	100,0	23	100,0

alkoholu - oběť loupeže	1-2krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16		7		23	100,0
Důsledky alkoholu - problém s policí	Nikdy	14	87,5	7	100,0	21	91,3
	1-2krát	2	12,5	0	0,0	2	8,7
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - hospitalizace v nemocnici	Nikdy	16	100,0	7	100,0	23	100,0
	1-2krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - sex bez ochrany	Nikdy	15	93,8	7	100,0	22	95,7
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
Důsledky alkoholu - sex, kterého jste litoval/a	Nikdy	15	93,8	7	100,0	22	95,7
	1-2krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	3-5krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-9krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	10-19krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	20-39krát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	40krát a vícekrát	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

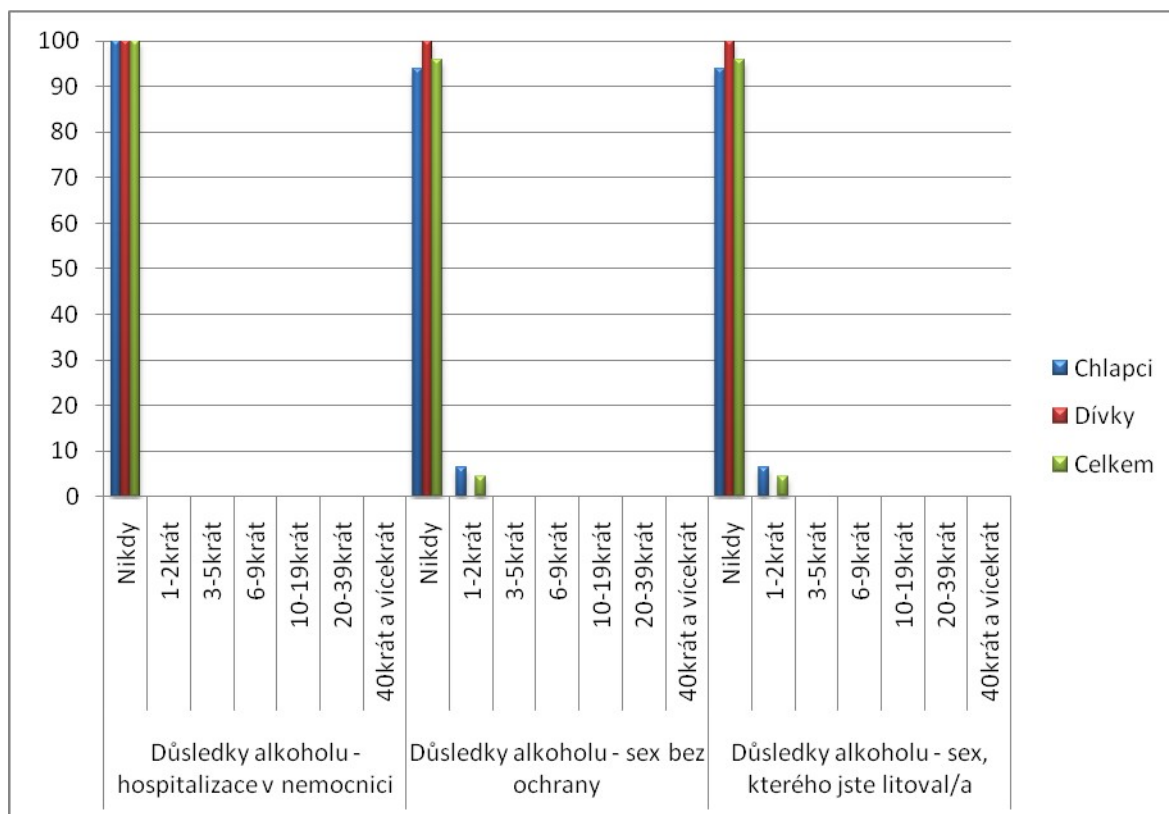
Graf 20: Důsledky užívání alkoholu v procentech (1. část)

Graf 21: Důsledky užívání alkoholu v procentech (2. část)

Graf 22: Důsledky užívání alkoholu v procentech (3. část)

8.2.14 Názory na riziko škodlivosti alkoholu

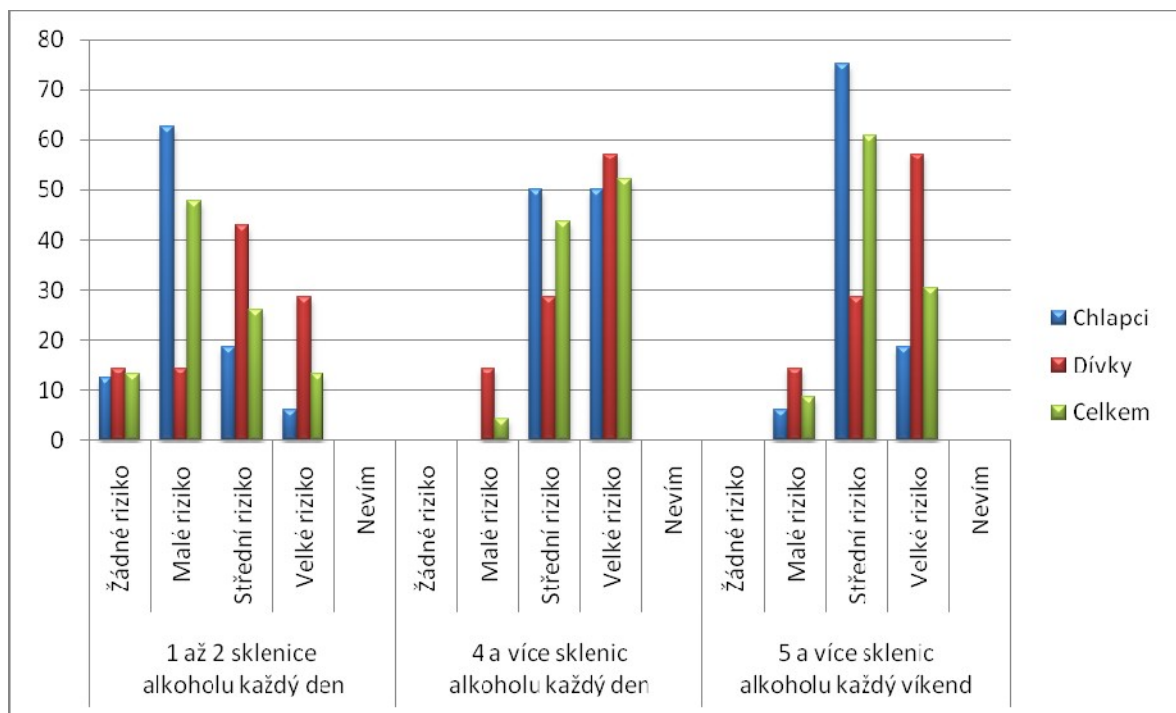
Respondenti byli dotazováni, jak velké je podle nich riziko, že si lidé uškodí, když dělají následující věci: pijí 1 nebo 2 sklenice alkoholu každý den, pijí 4 nebo více sklenic alkoholu téměř každý den, pijí 5 nebo více sklenic alkoholu každý víkend. V odpovědích měli na výběr tyto varianty: *žádné riziko, malé riziko, střední riziko, velké riziko, nevím*.

Dle Tabulky 20 a Grafu 23 je zřejmé, že názory balbutiků ve věku 15 až 16 let se různí. V odpovědích respondentů převažuje u pití 1 nebo 2 sklenic alholu *malé riziko* (v 47,8 %), u pití 4 nebo více sklenic alkoholu téměř každý den *velké riziko* (v 52,2 %), u pití 5 nebo více sklenic alkoholu každý víkend *střední riziko* (v 60,9 %).

Tabulka 20: Názory na riziko škodlivosti alkoholu

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
1 nebo 2 sklenice alkoholu každý den	Žádné riziko	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	Malé riziko	10	62,5	1	14,3	11	47,8
	Střední riziko	3	18,8	3	42,9	6	26,1
	Velké riziko	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	Nevím	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
4 nebo více sklenic alkoholu téměř každý den	Žádné riziko	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Malé riziko	0	0,0	1	14,3	1	4,3
	Střední riziko	8	50,0	2	28,6	10	43,5
	Velké riziko	8	50,0	4	57,1	12	52,2
	Nevím	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0
5 nebo více sklenic alkoholu každý víkend	Žádné riziko	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Malé riziko	1	6,3	1	14,3	2	8,7
	Střední riziko	12	75,0	2	28,6	14	60,9
	Velké riziko	3	18,8	4	57,1	7	30,4
	Nevím	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 23: Názory na riziko škodlivosti alkoholu v procentech

8.3 Cigarety

8.3.1 Dostupnost cigaret

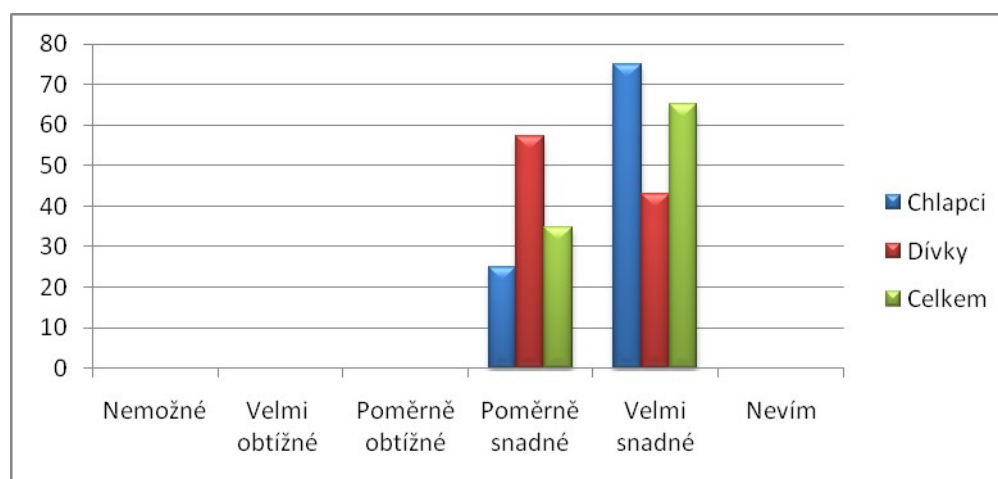
Mezi respondenty bylo zkoumáno, jak obtížné je pro ně opatřit si cigarety – zda *nemožné*, *velmi obtížné*, *poměrně obtížné*, *poměrně snadné*, *velmi snadné* či *zda neví*.

Ze získaných výsledků uvedených v Tabulce 21 a Grafu 24 bylo zjištěno, že dostupnost cigaret je v dnešní době dle všech jedinců s balbuties snadná. Z toho 65,2 % z nich si myslí, že sehnat cigarety je dokonce velmi snadné.

Tabulka 21: Dostupnost cigaret

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Dostupnost cigaret	Nemožné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Velmi obtížné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Poměrně obtížné	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Poměrně snadné	4	25,0	4	57,1	8	34,8
	Velmi snadné	12	75,0	3	42,9	15	65,2
	Nevím	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Celkem		16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 24: Dostupnost cigaret v procentech

8.3.2 Celoživotní frekvence kouření cigaret

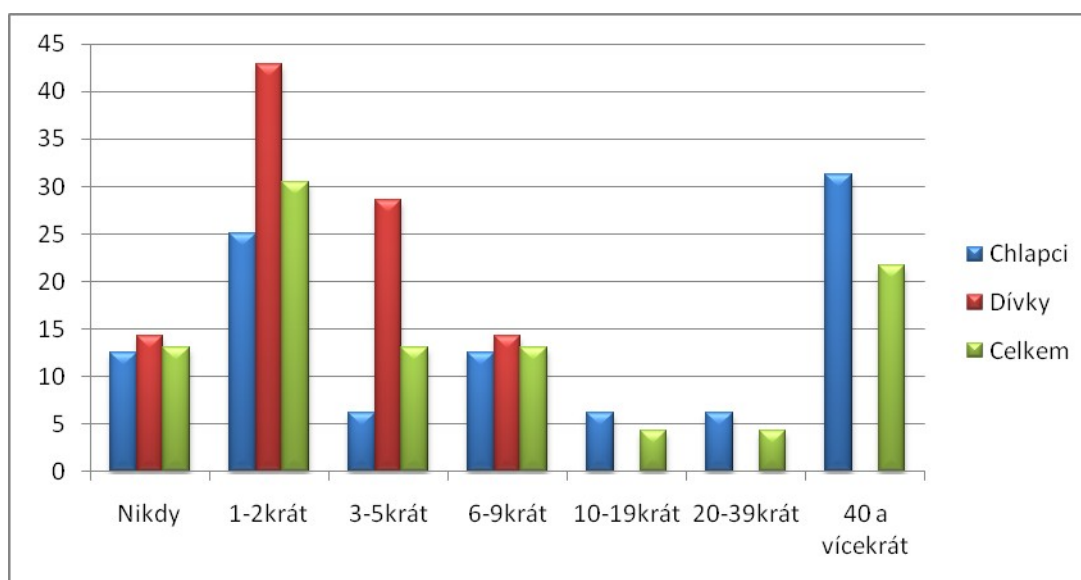
Následující otázka se zaměřovala na celoživotní frekvenci kouření cigaret. Respondenti měli odpovídat, kolikrát v životě (pokud vůbec) kouřili cigarety, a to od možnosti *1-2krát za život až po 40 nebo vícekrát za život*.

V Tabulce 22 a Grafu 25 si lze všimnout, že nikdy nekouřilo 13,0 % balbutiků. Pravděpodobně pravidelnými kuřáky (40 a vícekrát za život) je 21,7 % balbutiků.

Tabulka 22: Celoživotní frekvence kouření cigaret

		Chlapci		Dívky		Celkem	
		N	%	N	%	N	%
Celoživotní frekvence kouření cigaret	Nikdy	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	1-2krát	4	25,0	3	42,9	7	30,4
	3-5krát	1	6,3	2	28,6	3	13,0
	6-9krát	2	12,5	1	14,3	3	13,0
	10-19krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	20-39krát	1	6,3	0	0,0	1	4,3
	40 a vícekrát	5	31,3	0	0,0	5	21,7
	Celkem	16	100,0	7	100,0	23	100,0

Graf 25: Celoživotní frekvence kouření cigaret v procentech

8.4 Další návykové látky

Mezi respondenty jsem též zjišťovala, zda někdy užívali některé z těchto návykových látek: marihuanu a hašiš, léky na uklidnění, extázi, opiáty, pervitin či jiné amfetaminy, těkavé látky či jiné návykové látky.

Z odpovědí jsem zaznamenala užívání marihuany či hašiše pouze u jednoho dítěte (tj. ve 4,3 %) z celkového souboru balbutiků. Z dotazníků dále vyplynulo, že 100 % balbutiků neužilo jinou látku z výše uvedených.

9 Diskuse

Zneužívání návykových látek je v současnosti jedním z nejvýznamnějších problémů společnosti, který se týká většiny z nás – mladých i starých, žen i mužů, lidí s odlišnými zájmy, vzděláním, zdravotním stavem... A tedy i nejrůznějšími diagnózami.

Já se zaměřila na 15 a 16leté děti obou pohlaví s jedním z nejtěžších narušení komunikační schopnosti vůbec – na děti s diagnózou balbuties. U těchto jedinců jsem ve své pilotní studii zkoumala problematiku užívání návykových látek, zejména konzumaci alkoholu. Pouze okrajově jsem se zabývala kouřením cigaret a užíváním jiných návykových látek.

Při sběru dat pro bakalářskou práci jsem využila metodu anonymního dotazníku, který byl distribuován klinickým logopedům v rámci České republiky s prosbou o předání cílené skupině dětí. Na základě této skutečnosti bylo navrženo celkem 23 vyplněných dotazníků splňujících všechna kritéria (odpovídající věková skupina, úplnost vyplněného dotazníku, diagnóza balbuties), z nichž byly sestaveny statistické přehledy (tabulky a grafy).

Původním záměrem bylo získat co nejvíce respondentů pro co nejlepší zmapování situace užívání návykových látek v České republice, ovšem i přes maximální snahu se mi nepodařilo získat větší soubor. Přestože výsledky pilotního šetření nemají příliš nemají příliš vysokou vypovídací hodnotu, mohou přinést několik zajímavých faktů.

Prvním z nich je údaj o trávení volného času. Všichni dotázaní balbutici uvedli, že častěji tráví svůj volný čas u počítače – ať již hraním počítačových her či surfváním na internetu – spíše než aby byli součástí kolektivu (chození s přáteli za zábavou, do nákupních center apod.). Myslím si, že to s největší pravděpodobností může být způsobeno tím, že se pro svůj handicap špatně zařazují do kolektivu, volí proto raději izolovanější aktivity. Přestože jsou počítače v současné době běžnou součástí života všech lidí, nelze opomíjet možnou závislost na nich, zejména v případě dětí.

Z dotazníků bylo dále zjištěno, že nikdo nehraje ani nehrál na výherních automatech. Dle mého názoru mohou být výsledky zavádějící zejména malým počtem vyplněných odpovědí. Velkou roli může hrát také nízký věk dotazovaných, kdy na výherních automatech v hernách mohou hrát až osoby od 18 let věku.

Závislost na počítačích a na výherních automatech však nebyla v pilotní studii primární, nebudu se jimi proto podrobněji zabývat.

Téměř všichni dotazovaní balbutici v uvedeném věku někdy v životě pili nějaký alkoholický nápoj. Rozhodně tento údaj nelze považovat za pozitivní jev, nicméně nemusí znamenat nic podstatného a důležitého. Horší je to již s množstvím vypitého alkoholu při jedné příležitosti v posledních třiceti dnech. Necelá polovina respondentů pila minimálně jednou za uvedenou dobu pět a více sklenic alkoholických nápojů, jednalo se zejména o hochy. Tento fakt podle mého názoru může souviset s odpovědí na otázku ohledně dostupnosti alkoholu, která byla v podstatě nepříjemným zjištěním toho, co se v naší společnosti děje. Přestože je možnost podávání alkoholu v České republice uzákoněna až od dosažení věku 18 let, většina dotázaných balbutiků uvedla, že nemá téměř žádné obtíže sehnat alkoholické nápoje, zejména pivo. Podobná situace je i s vínem. Obtížnější je pro děti s balbuties pouze obstarání destilátu.

Pokud se zaměříme na druh nejčastěji užívaného alkoholu v posledním měsíci a na druh alkoholu konzumovaného naposledy, převažuje u dotázaných hochů pivo, u dívek pak víno. Destiláty nejsou příliš časté. Alkopops je nejméně frekventovaným nápojem.

Posouzení stupně opilosti nelze jednoznačně interpretovat, neboť se jedná o hodnocení subjektivní. V dotaznících ji uvedli především hoši, ale nelze vyloučit tzv. chlubení se či pocit hrdinství.

Nákupy alkoholu pro vlastní potřebu v obchodě nebyly dle dotazníků příliš časté, přičemž nejčastěji kupovaným nápojem bylo pivo. Dívky nákupy alkoholických nápojů popřely. Naopak nákupy v hospodě, restauraci či baru atp. jsou častější. Opět nejčastěji nakupovaným nápojem bylo pivo. Dle mého názoru mohou být častější nákupy v hospodách a barech dány tím, že v obchodech je věk kupujících alkoholické a tabákové výrobky hlídán více.

Všechny děti s balbuties, které přiznaly opilost, vyplnily, že se v životě opily maximálně dvakrát. Mohlo by to svědčit buď o tom, že tato skutečnost jim stačila a že ji (zatím) nechťejí opakovat, a nebo může být tato skutečnost dána nízkým věkem.

Dalším nemilým zjištěním byl věk prvního užití alkoholického nápoje. Toho je možné si povšimnout už dokonce ve věku 9 let či dříve. První opilost děti s balbuties uvádějí ve věku 12 let. Přestože se jednalo o vzorek pouze 23 respondentů, výsledky tohoto zjištění jsou alarmující.

Součástí výzkumu bylo hledání odpovědí na otázky pravděpodobného důsledku pití alkoholických nápojů, což považuji za jednu z nejdůležitějších oblastí výzkumu. Ve většině případů totiž balbutici vyzdvihovali pozitivní účinky alkoholu na ně samotné – pocit štěstí, pocit uvolnění, otevřenost, zábavu či zapomenutí na starosti, které je trápí. Nejzajímavějším bylo, že ti balbutici, kteří nikdy v životě nepili alkoholický nápoj či se neopili, uváděli nejistotu či nepravděpodobnost pozitivních účinků alkoholu. Zbývající, tj. ti, co ho pili či se opili, uváděli převážně pozitivní důsledky pití alkoholu. Pozitivní účinky alkoholu mohou být vyzdvihovány mj. z důvodu toho, že většina dotazovaných balbutiků (dle vyplněných dotazníků) nikdy neměla po požití alkoholických nápojů žádné větší problémy.

Okrajově jsem se pokusila zmapovat situaci užívání i jiných návykových látek. Co se týče kouření cigaret bylo zjištěno, že většina dotázaných balbutiků ve věku 15 a 16 let zkoušela někdy v životě experimentovat s cigaretou, a že její sehnání je uváděno jako snadné. Naopak experimentování s konopnými drogami (marihuanou a hašišem) bylo u balbutiků ojedinělé. Příznivým zjištěním bylo, že žádný z balbutiků neužíval nelegální návykové látky ani léky na uklidnění či sedativa na lékařský předpis.

Na základě výsledků pilotního šetření byly zjištěny tyto závěry:

Byla potvrzena hypotéza 1: *„Děti ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties mají zkušenost s návykovými látkami.“*

Byla potvrzena hypotéza 2: *„Děti ve věku 15 až 16 let s diagnózou balbuties užívají z návykových látek nejčastěji alkohol.“*

Přesnějších výsledků výzkumného šetření by bylo dosaženo v případě zapojení většího počtu dětí s diagnózou balbuties v rámci České republiky, což se bohužel nepodařilo.

Přestože uvedené výsledky pilotního šetření nelze kvůli nízké návratnosti vyplněných dotazníků a nereprezentativnímu výběrovému souboru zobecnit, jeví se dle našeho názoru jako velmi inspirativní. Mohou sloužit jako výchozí podklad k dalšímu podrobnějšímu výzkumnému šetření. V budoucnu by jistě bylo zajímavé realizovat výzkum, který by se přímo zabýval vlivem alkoholu na symptomy balbuties u dospělých (dysfluence, nadměrnou námahu, psychickou tenzi).

10 Závěr

Alkohol a drogy se bohužel staly nedílnou součástí života lidí. Počet jedinců závislých na alkoholu není přesně znám, ale vzhledem k vysoké spotřebě alkoholu v České republice by se mohlo jednat řádově až o stovky tisíc osob. Počty osob závislých na drogách se odhadují hůře, ale stále stoupají. Závislí lidé, kteří mají problémy s návykovou látkou, jsou zastoupeni v celé populaci. Alkohol i drogy výrazně ovlivňují společenské procesy a hodnoty vztahů mezi lidmi.

Je-li alkohol užíván rozumně, může přinést uživatelům za určitých podmínek i jistý prospěch. Nebezpečí nadměrného užívání alkoholu je ale dobře známé. Zvyšuje riziko jaterních onemocnění, pankreatu, neurologických i psychiatrických onemocnění, hypertenze, některých nádorů a úrazů. Nepříznivé účinky užívání drog jsou mnohem nebezpečnější. Kromě zhoršení průběhu většiny nemocí bývá často i příčinou řady lidských tragédií a zmařených životů.

Tak, jak se zvyšuje dostupnost drog všude na světě, stoupá i užívání návykových látek mezi mládeží. Též stále klesá věk, ve kterém začínají mladí s těmito látkami experimentovat.

Nadměrné užívání alkoholu a zneužívání návykových látek se proto stalo problémem celosvětovým, který se nevyhnul ani České republice. V boji proti této skutečnosti se proto musí používat všechny možné dostupné prostředky, a to preventivní, léčebné, ale i represivní.

Zvláštní pozornost je třeba zaměřit zejména na mladé lidi, neboť období puberty a dospívání je velmi rizikové a pravděpodobnost užití alkoholu a jiných drog je v tomto věku velmi vysoká. Velkou roli zde může sehrát i lehkomyšlnost, neznalost a podcenění nebezpečí, které alkohol a drogy přináší. Jestliže začínají mladí užívat návykové látky v tomto věku, je riziko vzniku návyku značně vysoké. Důležité je proto v tomto věku zaměřit se zejména na prevenci a poradenskou činnost a tím snížit potenciál problémů souvisejících s návykovou látkou.

Pro opatření, která by mohla účinně bojovat se všemi problémy a důsledky zneužívání alkoholu a návykových látek je proto důležité zmapovat situaci mezi mládeží. Těchto studií a výzkumů proběhla celá řada. V pilotní studii jsem se však zaměřila na situaci mezi balbutiky.

Shrnu-li nejdůležitější výsledky, zjistila jsem, že děti s balbuties vyzdvihují pozitivní účinky alkoholu na ně samotné. Dle jejich subjektivního názoru jim navozují pocit štěstí a uvolnění, zábavu a zapomenutí na jejich starosti. Z tohoto důvodu považuji za vhodné zaměřit se v zamýšlené magisterské práci na výzkum, který by se zabýval kvalitativním šetřením vlivu užití alkoholu na symptomy balbuties – dysfluency, nadměrnou námahu a psychickou tenzi.

Seznam použité literatury

- Ambrose, N. G., Cox, N. J., & Yairi, E. (June 1997). The genetic basis of persistence and recovery in stuttering. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 40, 567-580.
- Atkinsonová, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Nolen-Hoeksema, S. (1995). *Psychologie*. Praha: Victoria Publishing.
- Baštěcká, B., et al. (2005). *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing.
- Baumgartner, F. (2001). Zvládanie stresu - coping. In J. Výrost, & I. Slaměnik (Eds.), *Aplikovaná sociální psychologie II*. (s. 191-208). Praha: Grada Publishing.
- Bloodstein, O., & Ratner, N. B. (2008). *A handbook on stuttering*. Clifton Park, NY: Thomson Delmar Learning.
- Bosshardt, H.-G. (2008). *Stottern*. Göttingen: Hogrefe.
- Csémy, L., Chomynová, P., & Sadílek, P. (2009). *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD): Výsledky průzkumu v České republice v roce 2007*. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Daniel, J. (1997). Zátěž alebo stres? In L. Lovaš, & J. Výrost (Eds.), *Stratégie správania v náročných životných situáciách* (s. 12-15). Košice: SvÚ SAV.
- Dušek, K., & Večeřová-Procházková, A. (2010). *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha: Grada Publishing.
- Folkman, S., Lazarus, R. S., Gruen, R. J., & DeLongis, A. (1986). Appraisal, coping, health status, and psychological symptoms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 571-579.
- Guitar, B. (2006). *Stuttering: an integrated approach to its nature and treatment*. Baltimore: William & Wilkins.
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2004). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing.
- Kalina, K., et al. (2001). *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia Nova.

- Kehoe, T. D. (2006). *No Miracle Cures: A Multifactoral Guide to Stuttering Therapy*. University College Press.
- Kehoe, T. D., et al. (2002). *Speech-language Pathology : Stuttering*. Retrieved September 9, 2010, from http://books.google.cz/books?id=iYj1c5ahGzQC&pg=PA107&dq=kehoe+stuttering+alcohol&hl=cs&ei=Z9mhTJG2AceQjAeT1v2ZAw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCsQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false.
- Klenková, J. (2007). *Logopedie*. Praha: Grada Publishing.
- Králíková, E. (2003). Tabák a závislost na tabáku. In K. Kalina, & J. Radimecký (Eds.), *Drogy a drogové závislosti 1: Mezioborový přístup* (s. 205-210). Praha: Úřad vlády České republiky.
- Křivohlavý, J. (1994). *Jak zvládat stres*. Praha: Grada Avicenum.
- Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer Publishing Company.
- Lechta, V. (2004). *Diagnostika a terapie koktavosti*. Praha: Asociace klinických logopedů České republiky.
- Lechta, V. (1990). Balbuties. In V. Lechta, et al., *Logopedické repetitorium* (s. 228-248). Bratislava: SPN.
- Lechta, V. (2010). *Koktavost: Integrativní přístup*. Praha: Portál.
- Lechta, V. (2004). *Koktavost: Komplexní přístup*. Praha: Portál.
- Lechta, V. (1998). Narušené koverbálne správanie v logopedickej praxi. In J. Baláž, et al., *Interpersonálna komunikácia a jej poruchy* (s. 155-158). Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- Minařík, J. (2008). Přehled psychotropních látek a jejich účinků. In K. Kalina, et al., *Základy klinické adiktologie* (s. 339-368). Praha: Grada Publishing.
- Miovský, M. (2003). Konopné drogy. In K. Kalina, & J. Radimecký (Eds.), *Drogy a drogové závislosti 1: Mezioborový přístup* (s. 174-179). Praha: Úřad vlády České republiky.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing.

- Nakonečný, M. (1995). *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář.
- Nelson, D. L., & Simmons, B. L. (2004). Eustress: An elusive construct, an engaging pursuit. In P. L. Perrewé, & D. C. Ganster (Eds.), *Emotional and physiological processes and positive intervention strategies* (pp 265-322). Oxford: Elsevier.
- Paulík, K. (2010). *Psychologie lidské odolnosti*. Praha: Grada Publishing.
- Peutelschmiedová, A. (1994). *Čtení o koktavosti*. Praha: Portál.
- Peutelschmiedová, A. (2008). *Logopedické minimum*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Popov, P. (2003). Alkohol. In K. Kalina, & J. Radimecký (Eds.), *Drogy a drogové závislosti I: Mezioborový přístup* (s. 151-158). Praha: Úřad vlády České republiky.
- Strnadová, V. (2002). Osobnost a stres. In L. Vašina, & V. Strnadová, *Psychologie osobnosti I* (s. 197-276). Hradec Králové: Gaudeamus.
- Tanner, D. C. (2007). *Medical-legal and forensic aspects of communication disorders, voice prints, and speaker profiling*. Tucson: Lawyers & Judges Publishing Company.
- Vokurka, M., Hugo, J., et al. (2009). *Velký lékařský slovník*. Praha: Maxdorf.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Selyův koncept stresu	10
Obrázek 2: Faktory přispívající k rozvoji koktavosti.....	23
Obrázek 3: Klinický obraz koktavosti.....	25

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pozitiva kouření.....	18
Tabulka 2: Negativa kouření.....	18
Tabulka 3: Inventář dysfluencí	26
Tabulka 4: Volnočasové aktivity	35
Tabulka 5: Dostupnost alkoholických nápojů	37
Tabulka 6: Celoživotní frekvence užívání alkoholických nápojů.....	39
Tabulka 7: Frekvence užívání alkoholických nápojů za poslední rok	40
Tabulka 8: Frekvence užívání alkoholu za poslední měsíc	41
Tabulka 9: Frekvence užívání jednotlivých druhů alkoholických nápojů v posledním měsíci.....	42
Tabulka 10: Pití alkoholu naposledy.....	43
Tabulka 11: Druh alkoholického nápoje při poslední příležitosti.....	44
Tabulka 12: Míra opilosti při posledním užití alkoholu	45
Tabulka 13: Nákup alkoholických nápojů v obchodě za poslední měsíc.....	46
Tabulka 14: Nákup a konzumace alkoholických nápojů v hospodě za poslední měsíc.....	48
Tabulka 15: Konzumace většího množství alkoholu za poslední měsíc	50
Tabulka 16: Frekvence opilosti.....	51
Tabulka 17: Věk prvního užití alkoholického nápoje	52
Tabulka 18: Možné důsledky užívání alkoholu	55
Tabulka 19: Důsledky užívání alkoholu	59
Tabulka 20: Názory na riziko škodlivosti alkoholu	63
Tabulka 21: Dostupnost cigaret	64
Tabulka 22: Celoživotní frekvence kouření cigaret	65

Seznam grafů

Graf 1: Výzkumný soubor z hlediska pohlaví	33
Graf 2: Výzkumný soubor z hlediska roku narození.....	34
Graf 3: Dostupnost alkoholických nápojů v procentech	38
Graf 4: Celoživotní frekvence užívání alkoholických nápojů za celý život v procentech ..	39
Graf 5: Frekvence užívání alkoholických nápojů za poslední rok v procentech	40
Graf 6: Frekvence užívání alkoholických nápojů za poslední měsíc v procentech	41
Graf 7: Frekvence užívání jednotlivých druhů alkoholických nápojů v posledním měsíci v procentech.....	43
Graf 8: Pití alkoholu naposledy v procentech.....	44
Graf 9: Druh alkoholického nápoje při poslední příležitosti v procentech	45
Graf 10: Míra opilosti při posledním užití alkoholických nápojů v procentech.....	46
Graf 11: Nákup alkoholických nápojů v obchodě za poslední měsíc v procentech.....	47
Graf 12: Nákup a konzumace alkoholických nápojů v hospodě za poslední měsíc v procentech.....	49
Graf 13: Konzumace většího množství alkoholu za poslední měsíc v procentech.....	50
Graf 14: Frekvence opilosti v procentech.....	51
Graf 15: Věk prvního užití alkoholického nápoje (pivo, alkopops, víno) v procentech	54
Graf 16: Věk prvního užití alkoholického nápoje (destilát, první opilost) v procentech....	54
Graf 17: Možné důsledky užívání alkoholu v procentech (1. část) Chyba! Záložka není definována.Ch	
Graf 18: Možné důsledky užívání alkoholu v procentech (2. část).....	57
Graf 19: Možné důsledky užívání alkoholu v procentech (3. část).....	58
Graf 20: Důsledky užívání alkoholu v procentech (1. část)	61
Graf 21: Důsledky užívání alkoholu v procentech (2. část)	61
Graf 22: Důsledky užívání alkoholu v procentech (3. část)	62
Graf 23: Názory na riziko škodlivosti alkoholu.....	63

Graf 24: Dostupnost cigaret.....	64
Graf 25: Celoživotní frekvence kouření cigaret v procentech.....	65

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník ESPAD 2007

ESPAD 2007

The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs

Dotazník pro studenty

Než začnete, přečtěte si následující informace

Tento výzkum je součástí mezinárodní studie o užívání alkoholu, drog a tabáku mezi studenty vašeho věku. Plánuje se, že do studie se zapojí více než 35 evropských zemí. Výzkum je podporován Pompidou Group - Skupinou pro spolupráci v boji proti zneužívání drog a nezákonnému pašování drog při Radě Evropy. Předchozí studie byly realizovány v letech 1995, 1999 a 2003.

V České republice se na řešení studie podílí několik institucí: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Psychiatrické centrum Praha při 3. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy, Státní zdravotní ústav a Lékařské informační centrum. Výsledky výzkumu budou použity pro srovnání situace v oblasti užívání tabáku, alkoholu a drog v evropských zemích. Zpráva nebude obsahovat výsledky jednotlivých tříd ani škol. Vaše třída byla namátkou vybrána, aby se zúčastnila této studie. Jste jedním z přibližně 9000 studentů v České republice, kteří se této studie účastní.

Dotazník je zcela anonymní - nebude obsahovat Vaše jméno, ani žádné jiné informace, které by vás mohly individuálně identifikovat. Po vyplnění vložte dotazník do obálky a zalepte ji. Ani na ni nepište své jméno. Po skončení obálky shromáždí výzkumný asistent.

Má-li být tato studie úspěšná, je důležité, abyste odpovídali uvážlivě a upřímně. Vaše odpovědi jsou považovány za důvěrné.

Účast ve studii je dobrovolná. Narazíte-li v dotazníku na otázku, na kterou z nějakého důvodu nechcete odpovědět, nechte ji prostě nezodpovězenou.

Nejde o žádný test. Neexistují zde správné ani špatné odpovědi. U většiny otázek jsou předznačené odpovědi. Pokud mezi nimi nenajdete odpověď, která by vystihovala Váš názor nebo Vaše zkušenosti přesně, označte odpověď, která je významem nejbližší. Na otázky odpovídejte tak, že křížkem označíte příslušný rámeček.

Doufáme, že Vás práce na dotazníku zaujme. Pokud budete mít nějaké dotazy (nejasnosti), přihlašte se. Asistent výzkumu přijde k Vaší lavici a podá Vám vysvětlení.

Děkujeme vám předem za Vaši účast.

Prosím, můžete začít.

NEŽ ZAČNETE, NEZAPOMEŇTE SI PŘEČÍST POKYNY NA 1. STRANĚ.

Svou odpověď uvádějte tak, že u každé otázky označíte křížkem "X" odpovídající čtvereček.

Následující otázky se týkají údajů o Vás.

1. Jste:

- 1 Muž
2 Žena

2. Kdy jste se narodil/a?

Rok: 19

Měsíc:

3. Jak často (pokud vůbec) děláte následující věci? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	Párkrát za rok	Jednou či 2x za měsíc	Aspoň jednou za týden	Téměř denně
a) Hraji počítačové hry	☐	☐	☐	☐	☐
b) Aktivně sportuji, (atletika, posilování apod.)	☐	☐	☐	☐	☐
c) Čtu pro zábavu knihy (nepočítejte školní učebnice)	☐	☐	☐	☐	☐
d) Chodím večer za zábavou (disko, kavárna, večírky atd.)	☐	☐	☐	☐	☐
e) Jiné koníčky (hra na hudební nástroj, zpěv, kreslení, psaní, atp.)	☐	☐	☐	☐	☐
f) Chodím s přáteli do nákupních center, po ulici, do parku atd. jen tak pro zábavu	☐	☐	☐	☐	☐
g) Surfuji na internetu (chat, hry, muzika aj.)	☐	☐	☐	☐	☐
h) Hraji na automatech (takových, kde se dají vyhrát peníze)	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

4. V kolika dnech jste za POSLEDNÍCH 30 DNÍ zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Ani jeden	1 den	2 dny	3-4 dny	5-6 dní	7 dní nebo více
a) Pro nemoc	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Protože jste vynechal/a nebo se "ulil/a"	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Z jiných důvodů	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

5. Jaký byl Váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

- 1 1,00 – 1,5 5 3,01 - 3,5
2 1,51 – 2,0 6 3,51 - 4,0
3 2,01 – 2,5 7 4,01 - 4,5
4 2,51 – 3,0 8 4,51 a horší

Následující část dotazníku se týká cigaret, alkoholu a jiných drog. Dnes se o těchto věcech často mluví, ale existuje málo přesných informací. Proto potřebujeme vědět víc o skutečných zkušenostech a názorech lidí Vašeho věku.

Následující otázky se týkají KOUŘENÍ CIGARET.

6. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si cigarety, kdybyste o ně stál/a?

- 1 Nemožné
- 2 Velmi obtížné
- 3 Poměrně obtížné
- 4 Poměrně snadné
- 5 Velmi snadné
- 6 Nevím

7. Kolikrát v životě (pokud vůbec) jste kouřil/a cigarety?

- | Nikdy | 1-2
krát | 3-5
krát | 6-9
krát | 10-19
krát | 20-39
krát | 40 nebo
víckrát |
|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |

8. Jak často a kolik cigaret jste kouřil/a během POSLEDNÍCH 30 DNÍ?

- 1 Vůbec nekouřil/a
- 2 Méně než 1 cigaretu za týden
- 3 Kouřil/a, ale ne denně
- 4 1-5 cigaret denně
- 5 6-10 cigaret denně
- 6 11-20 cigaret denně
- 7 Více než 20 cigaret denně

9. V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ zkusil/a následující věci? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Poprvé ve věku:								
	Nikdy	9 let
či
dříve	10 let	11 let	12let	13 let	14 let	15 let	16 let
či
později
a) Kouřil/a první cigaretu . . .	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kouřil/a cigarety denně. . .	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Následující otázky se týkají ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ - včetně piva, vína a destilátů.

10. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro vás bylo sehnat si následující alkoholické nápoje, kdybyste o ně stál/a? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nemožné	Velmi obtížné	Trochu obtížné	Celkem snadné	Velmi snadné	Nevím
a) Pivo (nepočítá se nealkoholické pivo)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Alkopops (limonády s obsahem alkoholu např. vodky, prodávané v obchodech)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Víno	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Destilát (vodka, rum, slivovice aj., včetně míchaných nápojů např. gin s tonikem)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

11. Jak často (pokud vůbec) jste pil/a nějaký alkoholický nápoj? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2x	3-5x	6-9x	10-19x	20-39x	40x či vícekrát
a) V životě	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Během posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Během posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

12. Zamyslete se nad POSLEDNÍMI 30 DNY. Jak často (pokud vůbec) jste pil/a některý z následujících nápojů? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Kolikrát Nikdy	1-2x	3-5x	6-9x	10-19x	20-39x	40x či vícekrát
a) Pivo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Alkopops (limonády s obsahem alkoholu)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Víno	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Destilát (vodka, rum, slivovice aj., včetně míchaných nápojů např. gin s tonikem)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

Následující otázky se týkají dne, kdy jste naposledy pil/a alkoholický nápoj.

13. Před kolika dny jste naposled pil/a alkohol?

- 1 Nikdy nepiji alkohol
- 2 Před 1–7 dny
- 3 Před 8–14 dny
- 4 Před 15–30 dny
- 5 Před měsícem až rokem
- 6 Více než před rokem

14. Zamyslete se nad POSLEDNÍM DNEM, kdy jste pil/a alkohol. Jaký alkoholický nápoj to byl?

- 1 Nikdy nepiji alkohol
- 1 Pivo (nepočítá se nealkoholické)
- 1 Alkopops (alkoholizované limonády např. s vodkou)
- 1 Víno
- 1 Destiláty

14a. Když jste pil/a naposled nějaký alkohol, pil/a jste pivo? Pokud ano, přibližně kolik?

- 1 Nikdy nepiji pivo
- 2 Nepil/a jsem pivo, když jsem naposledy něco pil/a
- 3 Méně než 1 láhev (tj. méně než 0,5 litru)
- 4 1-2 lahve (0,5 až 1 litr)
- 5 3-4 lahve (1,5 až 2,0 litry)
- 6 Více než 4 lahve (více než 2 litry)

14c. Když jste pil/a naposled nějaký alkohol, pil/a jste alkopops (alkoholizované limonády např. s vodkou)? Pokud ano, přibližně kolik?

- 1 Nikdy nepiji alkopops
- 2 Nepil/a jsem alkopops, když jsem naposledy něco pil/a
- 3 Méně než 2 lahve (tj. méně než 0,5 litru)
- 4 2-3 lahve (0,5 až 1 litr)
- 5 4-6 lahví (1,5 až 2 litry)
- 6 Více než 7 lahví (tj. více než 2 litry)

14f. Když jste naposledy pil/a alkohol, pil/a jste méně, stejně či více, než obvykle pijete?

- 1 Méně
- 2 Stejně
- 3 Více

14g. Pokuste se, prosím, označit na škále od 1 do 10, jak silně jste byl/a opilý/á, když jste naposledy pil/a alkohol. (Pokud jste necítil/a žádný účinek alkoholu, označte 1.)

Vůbec

Byl/a jsem silně opilý/á, nemohl/a jsem si vzpomenout, co se stalo

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- 11 Nikdy nepiju alkohol

14d. Když jste pil/a naposled nějaký alkohol, pil/a jste víno? Pokud ano, přibližně kolik?

- 1 Nikdy nepiji víno
- 2 Nepil/a jsem víno, když jsem naposledy něco pil/a
- 3 Méně než sklenku (tj. méně než 2 deciltry)
- 4 1-2 sklenky (2 až 4 deciltry)
- 5 3-4 sklenky (asi 5 až 7 decilitrů)
- 6 Celou láhev (více než 7 decilitrů)

14e. Když jste pil/a naposled nějaký alkohol, pil/a jste destilát (tj. tvrdý alkohol) [zahrnují se i destiláty konzumované v míchaných nápojích]? Pokud ano, přibližně kolik?

- 1 Nikdy nepiji destiláty
- 2 Nepil/a jsem destilát, když jsem naposledy něco pil/a
- 3 Méně než 2 malé „panáky“ (tj. méně než 0,5 deci)
- 4 1 až 2 velké panáky (0,5 až 1 deci)
- 5 3 až 5 velkých panáků (tj. 1,5 až 2,5 decilitru)
- 6 Více než 5 velkých panáků (tj. více než 2,5 dcl)

Následující otázky se týkají Vaší konzumace alkoholu v posledních 30 dnech.

15. Zamyslete se nad POSLEDNÍMI 30 DNY. Kolikrát (pokud vůbec) jste si koupil/a pivo, víno nebo destilát v nějakém obchodě nebo supermarketu pro svou vlastní spotřebu? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20krát nebo vícekrát
a) Pivo (nepočítá se nealkoholické)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Alkopops (alkoholizované limonády např. s vodkou)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Víno	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Destilát	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

16. Kolikrát (pokud vůbec) jste v POSLEDNÍCH 30 DNECH pil/a alkoholické nápoje v hospodě, restauraci, baru, na diskotéce apod.? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20krát nebo vícekrát
a) Pivo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Alkopops (alkoholizované limonády např. s vodkou)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Víno	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Destilát	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

17. Mějte na mysli POSLEDNÍCH 30 DNÍ. Kolikrát (pokud vůbec) jste vypil/a pět nebo více sklenic alkoholu za sebou (to znamená při jedné příležitosti)? ("Sklenice alkoholu" znamená sklenici vína (2 dcl) nebo 0,5 l piva, nebo jednu skleničku (0,5 deci) destilátu).

- 1 Ani jednou
- 2 Jednou
- 3 Dvakrát
- 4 Třikrát až pětkrát
- 5 6 až 9x
- 6 10x a vícekrát

Dalších několik otázek se rovněž týká konzumace alkoholu

18. Kolikrát (pokud vůbec) jste byl/a opilý/á tak, že jste měl/a problémy s chůzí, s mluvením, zvracel/a nebo si nepamatoval/a, co se stalo? (Označte jeden rámeček v každém řádku)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

19. V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ udělal/a či zkusil/a následující věci?

(Označte jeden rámeček v každém řádku.)

Poprvé ve věku:	Nikdy	9 let či dříve	10 let	11 let	12let	13 let	14 let	15 let	16 let či později
a) Pil/a pivo (alespoň 1 sklenici) . . .	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Alkopops (alkoholizované limonády např. s vodkou) (alespoň 1 sklenici)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Pil/a víno (alespoň 1 sklenici) . . .	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Pil/a destilát (alespoň 1 sklenku)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Opi/a se alkoholem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9

20. Do jaké míry je pravděpodobné, že by u Vás nastaly následující situace v souvislosti s pitím alkoholických nápojů? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Velmi pravdě- podobné	Pravdě- podobné	Nejisté	Nepravdě- podobné	Velmi nepravdě- podobné
a) Cítil/a bych se uvolněně	☐	☐	☐	☐	☐
b) Dostal/a bych se do potíží s policií	☐	☐	☐	☐	☐
c) Uškodilo by mi to zdravotně	☐	☐	☐	☐	☐
d) Cítil/a bych se šťastný/á	☐	☐	☐	☐	☐
e) Zapomněl/a bych na své starosti	☐	☐	☐	☐	☐
f) Nemohl/a bych přestat s pitím	☐	☐	☐	☐	☐
g) Měl/a bych kocovinu	☐	☐	☐	☐	☐
h) Byl/a bych přátelštější a otevřenější	☐	☐	☐	☐	☐
i) Udělal/a bych něco, čeho bych litoval/a	☐	☐	☐	☐	☐
j) Víc bych se bavil/a, víc bych si užil/a zábavu	☐	☐	☐	☐	☐
k) Bylo by mi špatně	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

21. Jak často jste měl/a v důsledku Vašeho užívání alkoholu v POSLEDNÍCH

12 MĚSÍCÍCH některé z následujících problémů? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Rvačka	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Nehoda nebo zranění (úraz)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Problémy ve vztazích s rodiči	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Problémy ve vztazích s přáteli	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Snížená výkonnost ve škole nebo v práci	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Oběť loupeže nebo krádeže	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Nesnáze s policií	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Přijetí do nemocnice, na jednotku intenzivní péče či krizového centra	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Sex bez ochrany	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Sexuální zkušenost, již jste druhý den litoval/a	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

Léky na uklidnění, jako např. Diazepam, Radepur, Defobin, Meproamat a jiné, jsou léky, které lékaři někdy lidem předepisují na uklidnění, proti nespavosti nebo aby se uvolnili. Tyto léky se v lékárnách vydávají na lékařský předpis.

22. Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?

- 1 Ne, nikdy
2 Ano, ale ne déle než tři týdny
3 Ano, tři týdny nebo déle

Následující otázky se budou týkat užívání marihuany a hašiše

23. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěl/a?

- 1 Nemožné
2 Velmi obtížné
3 Poměrně obtížné
4 Poměrně snadné
5 Velmi snadné
6 Nevím

24. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu ("trávu") nebo hašiš? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

25. V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?

- 1 Nikdy
2 9 let nebo dříve
3 10 let
4 11 let
5 12 let
6 13 let
7 14 let
8 15 let
9 16 let nebo později

26. Měl/a jste někdy možnost zkusit marihuanu nebo hašiš a přesto jste to neudělal/a?

- 1 Ne Ano ⇒ Kolikrát v životě se Vám to stalo?
2 1–2krát 5 10–19krát
3 3–5krát 6 20–39krát
4 6–9krát 7 40 a vícekrát

Následující otázky se budou týkat užívání některých jiných drog

27. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nemožné	Velmi obtížné	Trochu obtížné	Celkem snadné	Velmi snadné	Nevím
a) Pervitin, amfetaminy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Léky na uklidnění (bez předpisu)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Extázi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Těkavé látky	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6

28. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) extázi? (Zaškrtněte jedno okénko v každém řádku)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

28B. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) heroin nebo nějaké jiné opiáty (kodein, braun atp.)? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

28C. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) pervitin nebo nějaké jiné amfetaminy? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

29. Kolikrát (pokud vůbec) jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

30. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 či více
a) Léky na uklidnění, sedativa (bez doporučení lékaře)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Pervitin (amfetaminy)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) LSD nebo jiný halucinogen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Krak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Kokain	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Netalin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Heroin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Halucinogenní houby (lysohlávky).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) GHB	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Anabolické steroidy nebo prostředky dopingů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k) Drogy užití injekčně (heroin, pervitin aj.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
l) Alkohol spolu s léky	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

30B. Užíval/a jste někdy některé z uvedených látek?

(Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Ne	Ano, během posl. 30 dnů	Ano, během posl. 12 měsíců	Ano, někdy v životě
a) LSD nebo jiný halucinogen	☐	☐	☐	☐
b) Kokain	☐	☐	☐	☐
c) Halucinogenní houby.....	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4

31. V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ udělal/a nebo zkusil/a následující věci? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

Poprvé ve věku:

	Nikdy	9 let či dříve	10 let	11 let	12 let	13 let	14 let	15 let	16 let či později
a) Zkusil/a pervitin, amfetaminy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Užíval/a léky na uklidnění (bez doporučení lékaře).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Zkusil/a extázi.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Čichal/a prchavé látky (toluen aj.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Zkusil/a alkohol spolu s léky.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7	8	9

32. Jak často jste měl/a v důsledku Vašeho užívání drog (např. marihuany, extáze, amfetaminů apod.) v POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH některé z následujících problémů? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Rvačka.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Nehoda nebo zranění (úraz).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Problémy ve vztazích s rodiči.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Problémy ve vztazích s přáteli.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Snížená výkonnost ve škole nebo v práci.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Oběť loupeže nebo krádeže	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Nesnáze s policií.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Přijetí do nemocnice, na jednotku intenzivní péče či krizového centra ..	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Sex bez ochrany	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Sexuální zkušenost, jíž jste druhý den litoval/a.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

33. Kolik peněz jste v POSLEDNÍCH 30 DNECH utratil/a za tabák, alkohol a marihuanu nebo hašiš? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	0	100 Kč nebo méně	101-200 Kč	201-400 Kč	401-800 Kč	801-1500 Kč	1500 Kč nebo více
a) Tabák.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Alkohol.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Marihuana/hašiš.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5	6	7

34. Podle Vašeho odhadu, kolik z Vašich přátel... (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Nikdo	Málokdo	Několik	Většina	Všichni
a) kouří cigarety	☐	☐	☐	☐	☐
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát)	☐	☐	☐	☐	☐
c) se občas opije.....	☐	☐	☐	☐	☐
d) kouří marihuanu nebo hašiš	☐	☐	☐	☐	☐
e) bere léky na uklidnění (bez doporučení lékaře).....	☐	☐	☐	☐	☐
f) bere extázi.....	☐	☐	☐	☐	☐
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

35. Někteří z Vašich starších sourozenců..... (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Ano	Ne	Nevím	Nemám staršího sourozence
a) kouří cigarety	☐	☐	☐	☐
b) pije alkoholické nápoje (pivo, víno, destilát) ...	☐	☐	☐	☐
c) se občas opije	☐	☐	☐	☐
d) kouří marihuanu nebo hašiš	☐	☐	☐	☐
e) bere léky na uklidnění (bez doporuč. lékaře)...	☐	☐	☐	☐
f) bere extázi.....	☐	☐	☐	☐
g) čichá těkavé látky (toluen apod.)	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4

36. Jak velké je podle Vašeho názoru riziko, že si lidé uškodí (fyzicky nebo nějak jinak), KDYŽ ... (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Žádné riziko	Malé riziko	Střední riziko	Velké riziko	Nevím
a) kouří příležitostně cigarety	☐	☐	☐	☐	☐
b) kouří jeden nebo více balíčků cigaret denně	☐	☐	☐	☐	☐
c) pijí jednu nebo dvě sklenice alkoholu každý den	☐	☐	☐	☐	☐
d) pijí čtyři nebo více sklenic alkoholu téměř každý den	☐	☐	☐	☐	☐
e) pijí pět nebo více sklenic alkoholu každý víkend	☐	☐	☐	☐	☐
f) užijí marihuanu nebo hašiš jednou nebo dvakrát	☐	☐	☐	☐	☐
g) kouří příležitostně marihuanu nebo hašiš.....	☐	☐	☐	☐	☐
h) kouří pravidelně marihuanu nebo hašiš.....	☐	☐	☐	☐	☐
i) užijí extázi jednou nebo dvakrát	☐	☐	☐	☐	☐
j) berou extázi pravidelně	☐	☐	☐	☐	☐
k) užijí pervitin (amfetaminy) jednou nebo dvakrát	☐	☐	☐	☐	☐
l) berou pravidelně pervitin (amfetaminy)	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Následující otázky se týkají Vaší rodiny. Pokud Vás vychovávali převážně nevlastní rodiče nebo někdo jiný, odpovězte za ně. Například, máte-li jak nevlastního tak vlastního otce, odpovězte za toho, který byl při vaší výchově důležitější.

37. Jaké vzdělání má Váš otec?

- 1 Základní (nebo nedokončené základní)
- 2 Je vyučený
- 3 Ukončil střední školu s maturitou
- 4 Nedokončené vysokoškolské
- 5 Ukončené vysokoškolské
- 6 Nevím
- 7 Nic z toho se nehodí

38. Jaké vzdělání má Vaše matka?

- 1 Základní (nebo nedokončené základní)
 2 Je vyučená
 3 Ukončila střední školu s maturitou
 4 Nedokončené vysokoškolské
 5 Ukončené vysokoškolské
 6 Nevím
 7 Nic z toho se nehodí

39. Jak dobře je na tom Vaše rodina ve srovnání s jinými rodinami u nás?

- 1 Je velmi bohatá
 2 Je dost bohatá
 3 Je spíše bohatá
 4 Je tak asi průměrná
 5 Je spíše chudší
 6 Je dost chudá
 7 Je velmi chudá

40. Kdo z následujících lidí s Vámi žije v téže domácnosti? (Označte každou z odpovídajících možností)

- 1 Žiji sám
 1 Otec
 1 Nevlastní otec
 1 Matka
 1 Nevlastní matka
 1 Bratr/bratři (vlastní i nevlastní)
 1 Sestra/y (vlastní i nevlastní)
 1 Dědeček, babička
 1 Jiní příbuzní
 1 Jiní lidé než příbuzní

41. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Velmi Spokojen/a	Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spíše nespokojen/a	Zcela nespokojen/a	Nemám takovou osobu
	1	2	3	4	5	6
a) matce.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) otci.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) přátelům.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

42. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Vždy	Často	Někdy	Málokdy	Nikdy
a) Mí rodiče určují pravidla, co smím doma dělat.....	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mí rodiče určují pravidla, co smím dělat venku.....	☐	☐	☐	☐	☐
c) Mí rodiče vědí, s kým trávím večery.....	☐	☐	☐	☐	☐
d) Mí rodiče vědí, kam chodím večer ven.....	☐	☐	☐	☐	☐
e) Mí rodiče jsou na mě hodní a mají o mě starost ...	☐	☐	☐	☐	☐
f) Dostává se mi emoční a citové opory od rodičů	☐	☐	☐	☐	☐
g) Snadno si mohu půjčit peníze od rodičů	☐	☐	☐	☐	☐
h) Dostávám od rodičů peníze jako dárek	☐	☐	☐	☐	☐
i) Můj nejlepší přítel/Moje nejlepší přítelkyně projevuje zájem a sympatie vůči mně	☐	☐	☐	☐	☐
j) Dostává se mi emoční a citové opory od mého nejlepšího přítele/přítelkyně	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

43. Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

- 1 Vždy
- 2 Většinou
- 3 Někdy
- 4 Obvykle ne

44. Pokud jste už někdy zkusil/a marihuanu nebo hašiš, myslíte si, že byste to řekl/a v tomto dotazníku?

- 1 Již jsem řekl/a, že jsem to zkusil/a
- 2 Určitě ano
- 3 Pravděpodobně ano
- 4 Pravděpodobně ne
- 5 Určitě ne

Následující 2 otázky se týkají opět alkoholu

45. Kolik dní jste v POSLEDNÍCH 30 DNECH pil/a nějaký alkohol jako pivo, víno nebo destiláty?

- 1 Nikdy v posledních 30 dnech
- 2 1 den v posledních 30 dnech
- 3 2 dny v posledních 30 dnech
- 4 3 dny v posledních 30 dnech
- 5 1 den v týdnu
- 6 2 dny v týdnu
- 7 3–4 dny v týdnu
- 8 Každý den nebo skoro každý den v posledních 30 dnech

46. Zamyslete nad běžným dnem v POSLEDNÍCH 30 DNECH, kdy jste pil/a alkohol. Kolik sklenek alkoholu jste vypil/a? (Sklenkou alkoholu se myslí 2 dcl vína nebo 0,5 l piva, nebo jedna sklenička (5 cl) destilátu).

- 1 Nikdy nepiji alkohol
- 2 Nepil/a jsem alkohol v posledních 30 dnech
- 3 1 sklenku
- 4 2 sklenky
- 5 3 sklenky
- 6 4 sklenky
- 7 5 sklenek
- 8 6 sklenek
- 9 7 sklenek
- 10 8 sklenek
- 11 9 sklenek
- 12 10 sklenek anebo více

Následující otázky se budou znovu týkat užívání marihuany nebo hašiše.

47. Užil jste marihuanu nebo hašiš v POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

0 Ne

Ano ⇒ **Stalo se vám z něco následujících věcí v posledních 12 měsících?**

	Nikdy	Zřídka	Občas	Celkem často	Velmi často
a) Kouřil/a jste někdy marihuanu nebo hašiš před polednem?	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kouřil/a jste někdy marihuanu nebo hašiš, když jste byl sám/sama?	☐	☐	☐	☐	☐
c) Měl/a jste někdy problémy s pamětí, když jste kouřil/a marihuanu nebo hašiš?	☐	☐	☐	☐	☐
d) Řekli vám někdy vaši přátelé nebo členové rodiny, že byste měl/a snížit spotřebu nebo přestat užívat marihuanu nebo hašiš?	☐	☐	☐	☐	☐
e) Zkusil/a jste někdy snížit spotřebu nebo přestat užívat marihuanu nebo hašiš, ale neúspěšně?	☐	☐	☐	☐	☐
f) Měl/a jste někdy problémy kvůli vašemu užívání marihuany nebo hašiše (hádky, rvačka, nehoda, špatné výsledky ve škole aj.)?					
Uvedte jaké?	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

48. Máte partu přátel, kde se marihuana nebo hašiš užívá, když se sejdete?

0 Ne

Ano ⇒ **Kolikrát za měsíc se setkáváte se členy vaší party?**

- 1 Denně nebo skoro denně
- 2 3–4x týdně
- 3 1–2x týdně
- 4 1–3x měsíčně
- 5 Méně než 1x měsíčně

49. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit? (Označte každou z odpovídajících možností.)

- 1 Neznám takové místo
- 1 Na ulici, v parku
- 1 Ve škole
- 1 Na diskotéce nebo v baru
- 1 V bytě dealera
- 1 Přes internet
- 1 Jinde, uveďte kde:

50. Do jaké míry je pravděpodobné, že by se vám mohly přihodit následující věci, kdybyste užil/a marihuanu nebo hašiš? (Označte jeden rámeček v každém řádku.)

	Vůbec	Nepravdě- podobné	Možné	Pravdě- podobné	Jisté
a) Vnímál/a bych věci intenzivněji	☐	☐	☐	☐	☐
b) Nebyl/a bych schopen/schopna soustředěně sledovat konverzaci	☐	☐	☐	☐	☐
c) Ztrácel/a bych souvislosti při konverzaci	☐	☐	☐	☐	☐
d) Nebyl/a bych tak stydlivý/á	☐	☐	☐	☐	☐
e) Obtížně bych se soustředil/a	☐	☐	☐	☐	☐
f) Byl/a bych více otevřenější	☐	☐	☐	☐	☐
g) Užíval/a bych daný okamžik intenzivněji	☐	☐	☐	☐	☐
h) Prožíval/a bych pocity s větší intenzitou	☐	☐	☐	☐	☐
i) Měl/a bych menší zábrany	☐	☐	☐	☐	☐
j) Mohl/a bych mít pocity pronásledování	☐	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4	5

Zajímalo by nás, jak mladí lidé začínají s užíváním nelegálních drog. Vzpomeňte si na svou první zkušenost (pokud máte) s nelegální drogou a popište nám ji.

51. Pokud jste někdy v životě užil/a marihuanu nebo hašiš, jak jste tuto látku získal/a?

- 1 Nikdy jsem neužil/a marihuanu nebo hašiš
- 2 Dostal/a jsem ji od staršího bratra nebo sestry
- 3 Dostal/a jsem ji od staršího kamaráda/ky
- 4 Dostal/a jsem ji od mladšího nebo stejně starého kamaráda/ky
- 5 Dostal/a jsem ji od někoho, o kom jsem slyšel/a, ale neznal/a osobně
- 6 Dostal/a jsem ji od cizího člověka
- 7 Brala se ve skupině přátel
- 8 Koupil/a jsem ji od kamaráda/ky
- 9 Koupil/a jsem ji od někoho, o kom jsem slyšel/a, ale neznal/a osobně
- 10 Koupil/a jsem ji od cizího člověka
- 11 Dostal/a jsem ji od jednoho z rodičů
- 12 Vzal/a jsem ji doma bez dovolení rodičů
- 13 Nic z toho (popište prosím stručně, jak jste ji dostal/a)

52. Z jakého důvodu jste zkusil/a tuto drogu?

(Z uvedených možností označte tu nebo ty, které vás k tomu vedly.)

- 1 Nikdy jsem neužíval/a marihuanu
- 1 Chtěl/a jsem se dostat do nálady
- 1 Nechtěl/a jsem stát mimo partu
- 1 Neměl/a jsem co dělat
- 1 Byl/a jsem zvědavý/á
- 1 Chtěl/a jsem zapomenout na starosti
- 1 Bylo to z jiných důvodů, uveďte jakých:
- 1 Nevzpomínám si

Děkujeme Vám za vyplnění dotazníku

Ještě než dotazník odevzdáte, prolistujte ho, prosím, ještě jednou a překontrolujte, zda jste nepřehlédl/a některou z otázek.

1 2 3 4 5